

**The Project Gutenberg eBook of Folksångerna om Robin Hood: Akademisk
afhandling, by Carl Gustaf Estlander**

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Folksångerna om Robin Hood: Akademisk afhandling

Author: Carl Gustaf Estlander

Release date: April 22, 2016 [EBook #51825]

Language: Swedish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FOLKSÅNGERNA OM ROBIN HOOD: AKADEMISK
AFHANDLING ***

E-text prepared by Jari Koivisto

FOLKSÅNGERNA OM ROBIN HOOD.

Akademisk afhandling

hvilken med tillstånd af den vidtberömda historisk-filologiska Fakulteten vid Kejsarliga Alexanders-Universitetet i Finland, till offentlig granskning framställes

af

CARL GUSTAF ESTLANDER

H.-F. Licentiat, uti historisk-filologiska lärosalen, den 1 October 1859 p.v.t.f.m.

Helsingfors, J. C. Frenckell & Son, 1859.

And mony sings o' grass, o' grass,
And mony sings o' corn;
And mony ane sings o' Robin Hood,
Kens little whare he was born.

It was na in the ha', the ha',
Nor in the painted bower;
But it was in the gude green wood
Amang the lilly flower.

Gammal skottsk ballad.

En fremling, som uppehåller sig någon tid i London, underlåter väl icke gerna, ifall han har sinne för

folksång och folkmelodier, att besöka *Evans' Music and Supper Rooms* i Covent-garden. Bland de många sånger, hvilka hafva bifallet för dagen och för närvarande äro gängse hos folket, träffas hans öron der af en dikt med egendomligt innehåll. Den berömde sir H.R. Bishop har arrangerat musiken, och genom det hela går en ton af skogsdoft och jägarlust. "Robin Hood, så säges det i sången, är den bästa jägare, som någonsin spände sin båge i en grönskande skog. Till ljudet af hans gälla horn svarar ekot vidt och bredt, och lyssnande samla sig de gula rådjuren mellan träden. Och har väl någon sett en tärna så öm som Marion, den grönklädde skogsmannens stolthet? Hell, denna jungfru-drottning, den milda blomman! Vi lefva och dö henne trogne. Hell Robin och Marion, Robin och Marion! länge skall Sherwood genljuda af deras ära." Så ungefär lyder sången, hvilken ännu bevarar minnet af den engång så berömde fribytaren och hans tärna, under hvilken sednares namn den tar tillfället i akt, att bringa ett hell åt Englands jungfru-drottning, "Maiden-queen". Detta kan icke vara någon annan än drottning Elisabeth. Ifrån hennes tid har således denna sång lefvat i tvenne århundraden och höres ännu i dag uti *Evans' Music and Supper Rooms* i London.

Men detta är visst icke allt hvad minnet vet förtälja om de tvenne. Beger man sig ut på resor i England — vi mena icke längs jernvägarne, utan bland landtfolket — händer att man stundom kommer till ett byvärdshus, på hvars skylt finnas afbildade Robin Hood och hans *fidus Achates*, Little John, under hvilka figurer väl ock kan stå följande sinnrika bevis, ifall värden händelsevis bär det i norra England ofta förekommande namnet John Little:

You gentlemen, and yeomen good,
Come in and drink with Robin Hood;
If Robin Hood be not at home,
Come in and drink with Little John.

Lider det emot aftonen, så att byfolket efter sin vana samlas utanför värdshuset, slår det icke felt att någon kringvandrande *fiddler* in finner sig med instrumentet under armen, och ur sitt visförråd bland annat framtar äfven några stumpar om Robin Hood och hans fribytare. Lefde blott den åldrige Skipton-minstreln — förutsatt att man befinner sig i West-Riding af Yorkshire — skulle han utan tvifvel kunna förtälja mera än någon lefvande om dessa underbara personligheter. Men den låghalte Francis King, som kunde berömma sig af att "few Kings had had more ups and downs in the world", är död sedan sexton år, och det kan derföre vara säkrast att man vänder sig till någon åldrig mormoder eller farfader, som för sina barnabarn plägar sjunga gamla visor och ballader. I Staffordshire och Herefordshire är ingen brist på sådana. Men framförallt är man i tillfälle att lära känna de odödliga hjeltarne i den engelska folksången, om man deltager i folkförlustelserna, hvarmed vårens ankomst firas öfverallt i bygderne, då ungdomen samlar sig kring majstången och i lustiga *may-games* ger luft åt sin glada stämning. I Cornwall anställles på den så kallade Furry-day (Floras dag) i början af maj en fest, deri bygdens samtliga befolkning, kransad med blommor och dansande i långa rader, drar omkring ur hus i hus, under sång och musik. "Robin Hood och Little John, sjunga de, hafva vandrat till den glada gröna skogen; låtom ock oss draga dit, att se hvad de begge der beställa, och att jaga i deras sällskap råbockar och hindar, med ett *ha-lan-tow, rumble-o*." I andra trakter åter, såsom Oxfordshire, Norfolk och Lancasshire, lefver en plägsed, hvilken lifligt påminner om ett åldrigt bruk i vårt eget land. Vid de stora högtiderna, jul, påsk och pingst, bilda sig vandrande sällskaper, hvilka uppföra otympliga föreställningar af ett margfaldigt innehåll, och med möjligast ringa användning af dekorationer och kostymer. De kallas *Morris- (moorish) dancers*, och stående karakterer i deras prestationer, liksom i de ofvannämnde maygames, äro Robin Hood, frier Tuck och maid Marion.[1]

Men dessa ännu lefvande hågkomster äro endast spridda qvarlevfor af en kult, som i sextonde och sjuttonde seklerna var utbredd öfver hela England och Skottland, och hvari Robin Hood i sjelfva verket firades som det glada landtlifvets skyddspatron och genius. Hans namn och bedrifter lefde i tallösa visor och ordspråk, på flere orter bevarade man hans båge och pilars såsom dyrbara relikier, och fester höllos *on the Robin Hodes daie*, hvilken var en viss dag i början af våren. Det var den muntra vårkänslan, som gaf sig luft i den dyrkan man sålunda egnade honom, och hvarvid man kan säga, att minstreln tyckes hafva varit prest och det godmodiga skämtet predikan. Företrädesvis öfvades vid dessa fester målskjutning med båge, i hvilken nationalkonst Robin Hood var det oupphinneliga idealet, äfvensom staffäktning, jemte det man på enkla ställningar af bräder uppförde muntra majspel, i hvilka Robin Hood var majkonung och Marian drottning. Såsom vi sett hafva dessa fester ännu icke utdött, men de firades icke då, såsom nuförtiden, af enskildte; de voro en vigtig samfundsangelägenhet, så att på församlingarnas bekostnad anskaffades Robin Hoods hatt, handskar och banér, silfverpapper och klockor åt dansarene, samt band och målade tyger åt fruntimmerna, liksom ock ur församlingens kassa bestreds *the mensterells* arfvode samt ersättning för Robin Hoods, maid Marians och öfriga hufvudpersoners möda under året; ty de tyckas varit valda, i likhet med andra församlingens funktionärer, på längre tid; såsom gamla kyrkoräkenskaper från början af sextonde seklet allt noggrant detaljerar.

Må man icke för ringa skatta vigten af dessa landtliga fester. De sutto fast med djupa rötter i folkets

inre lif och äro talande vittnen om detsamma. Biskop Latimer i en af sina predikningar inför Edward VI omtalar, huru han en gång på vägen hemåt från London anlände till en liten stad och sände bud, att han följande morgon ernade predika derstädes, "alldenstund, säger han, det var helgedag och detta tycktes mig vara helgedagsverk. Kyrkan låg i min väg, och jag tog min häst samt mitt sällskap och förde dem dit — menande jag skulle finna talrik samling i kyrkan; — men när jag dit anländt, fann jag kyrkodörren fast tillsluten. Jag töfvade der väl mer än en half timme, tills på sistone nyckeln blef funnen och en af församlingen kommer till mig, sägande: 'Herre, detta är en bullersam dag hos oss, vi kunna icke höra eder; det är Robin Hoods dag och församlingen är gången ut att samla löf till festen, så att J vänten den förgäfves.'" Och sålunda måste biskopen, som var klädd i sin fulla ornat, öfvergifva predikstolen och lemna plats åt Robin Hood, frier Tuck och maid Marian, hvilka från sin löftheater talte ett gladare språk till menigheten. "Och detta är ingen sak att le åt", fortfar den förbittrade prelaten, "det är en sak att gråta åt, en högst betänklig sak, att föredraga Robin Hood, som var en förrädare och en tjuf, framför Guds ords åhörande och för hans skuld bortstöta en ordets tjänare och missakta hans embete." Detta var en mäktig stämmas protest emot folkhjelstens anseende, och redan nu begynte mången lärd och alvarlig man säga liksom ordspråksvis om något tomt och fåfängligt, att "det kan vara godt nog åt dårar, liksom historierna om Robin Hood."

Samtidigt ansåg sig styrelsen i Skottland med maktspråk böra bryta folkets tillgifvenhet för denne sin gunstling. Under Maria Stuarts regering utfärdade parlamentet en statut "Anentis Robert Hude and Abbot of Unreason", deri förordnades, att för all kommande tid hvarken Robert Hude, eller Little John, eller abbot of Unreason, eller majdrottning finge väljas, vare sig i stad eller på land, samt att, ifall provost, bailiff, magistrat eller borgerskap valde sådan person, skulle de böta med fem års fästning, men den som slik befattning emottog för alltid förvisas landet. Detta hårda stadgande väckte folkets djupa ovilja, och då förbudet skulle verkställas i Edinburgh, reste sig den lägre befolkningen, stängde stadsportarne, stormade fängelset för att befria en af sina anförare, spridde sig plundrande kring staden och tvang slutligen den församlade magistraten, som den under stenkastning hållit inspärrad, att bevilja allmän tillgift åt orostiftarne. Härefter synes det som om Robin Hood-festen ostörd blifvit firad i Skottland, eftersom nationalförsamlingen ännu 1592 klagar öfver sabbatens vanhelgande genom densamma.

Oaktadt denna opposition och förföljelse, var det på långt när icke ute med folkhjelstens anseende hos de bildade. Han hade vunnit ett stort insteg icke blott i baronernes slott, utan äfven vid hofvet, der isynnerhet Henrik VIII tyckes varit begifven på majspel, målskjutningar och Robin Hoodfester, och liksom vi sett, att han först småningom bland menigheten nedsjönk till en personage i farcen, men dock fortfarande utgjorde ett uttryck för deras munterhet och vårglädje, så fortfor han äfven länge, att hos de högre kretsarne bibehålla ett visst chevalereskt anseende. Man har derpå ett märkeligt bevis i en kavaliersång från Cromwells tid, deri det undertryckta partiet, som icke öppet vågade uttala sina känslor, under hans namn besjunger Carl II:s misslyckade försök att 1650 återtaga sin krona. Skalden kunde icke på engelska sångens område finna ett populärare eller ett ädlare namn att beteckna den tillbedda prinsen, än *old Robin Hood of England*, såsom han af Shakespeare benämnes.[2]

Hvem är då, frågar man, denne Robin Hood, denne Englands fribytarekonung, som lefver genom seklerna med större myndighet än sjelfve den myndige biskop Latimer, och med makt att sätta en hel hufvudstad i uppror för sin skuld. Se här en fråga, som icke lätteligen besvaras. Han har en lång historia, om man så vill, han har utfört många bedrifter, varit med i tusende äfventyr, gifvit mer än en konung hufvudbry, och gifvit många sheriffer och andra småtyranner deras bane; — men det är allt i dikten och sången. Den faktiska historien, medeltidskrönikan, iakttagar om honom en enständig tystnad. Första gången hans namn i någon urkund nämnes är i titeln på ett gammalt latinskt poem *de Willielmo Wallace, Scotico illo Robin Whood*, af år 1304. Redan då var vår hjälte en så allmänt känd poetisk karakter, att hans namn kunde tjena till belysning och förherrligande åt den skottske fosterlandshjelten. För andra gången omtalas han uti *Pierce Plowmans visions*, der det med bitterhet säges, att munkarne känna bättre *the rimes of Robin Hode*, än sitt paternoster, och slutligen förtäljer Johannes Fordun, som skref sin *Scotichronicon* i medlet af samma sekel, vid det han omtalar förföljelserna efter folkpartiets nederlag vid Evesham 1265, huruledes "då bland de proskriberade och iaktförklarade uppstod denne så ryktbare lönmördare Robert Hood, med Little John och andra hans medbrottslingar;[3] hvilka den dåraktiga mängden är så fast betagen i att fira med komedier och tragedier, och om hvilka de hellre än om några andra höra gycklare och minstreler sjunga sina ballader." Till denna underrättelse lägger han ännu en anekdot, som något förmildrar detta omdöme,[4] och som är hemtad ur en af de folksånger, hvilka finnas bevarade om den ryktbare mannen. Nu är Fordun visserligen en äkta krönikeskriofvare och har af de fleste moderna forskare, hvilka sökt bestämma Robin Hoods historiska karakter och tillvaro, blifvit åberopad såsom fullgod auktoritet; men han är hvarken ögonvittne, ej ens samtidig och landsman med den ifrågavarande personen, han skref sin historia, enligt eget antagande, hundrade år efter Robin Hood, och är uppenbarligen blott ett eko af folktraditioner, som trängt upp till Skottland och der blifvit populära.

Hvad historien har att berätta är alltså blott ett intyg, att Robin Hood och hans män varit engelska folksångens gunstlingar åtminstone sedan Edward I:s tid. På detta sätt är man uteslutande hänvisad till sångerna, för att få veta hvem och hvad den märkelige mannen egentligen var. Och här är ingen brist på källor. Ifrån fjortonde seklet finnes väl icke någon sång om detta ämne upptecknad och bevarad; men desto flere från det följande, såväl i manuskript som i tryck. Folksången om Robin Hood tillhör de första alstren af engelska såväl som skottska pressen, af hvilka den förra, i sextonde och sjuttonde århundradena, fortfor att utsända honom uti massor af lösa blad, så kallade *stall-copies*, ernade för publiken i de små värdshusen och på landsbygden, och försålda i balladmånglarnes stånd (stalls) eller af kolportörer. Dessa samlades i det sednare seklet till *garlands*, blomstersamlingar af Robin Hood-litteraturen, ur hvilka de moderna editionerna, som besörjts af Ritson 1795-1832, Gutch 1850, med flere, under sorgfällig jemförelse med manuskripterna, blifvit hopsamlade.

Af all denna poesi kan man nu göra en artig historia, hvartill kunde läggas åtskilliga åsigter af sextonde århundradets lärde, hvilka funno det mödan värdt att upptaga honom i sina historier öfver de äldre tiderne, och hvilka utan tvifvel, liksom Fordun, hemtade notiser ur gängse, numera förgångna traditioner. Och man finge sålunda en bild af de bilder folkets fantasi under olika tidevarf skapat, man finge ock, i och genom sångens uppfattning af fribytarlivet, en föreställning om folkets eget lif, dess tänkesätt, dess poetiska gåfva under de olika åldrarne, och såtillvida är Robin Hood, äfven som diktad, en historisk personlighet, värd att icke förbigås af den häfde-tecknare, som behandlar engelska folket under de nämnda seklerne. Men, hvad värde kunna dessa sånger ega för kännedomen om den verkliga, den faktiske Robin Hood, eller, hvad upplysningar kan häfdeforskaren, som vill insätta honom på hans rätta plats i händelsernas kedja, hemta ur folktraditionen? Är icke denna ock en historia, och är icke all historia till viss grad tradition?

Dock, derförinnan låtom oss göra en annan fråga. Hvartill tjenar det, att göra sig all denna möda att uppaga, hvem som varit det ursprungliga originalet till hjälten i engelska folksången? Han är ju helt enkelt en idealbild af desse godmodiga, sunda, kraftiga yeomänner, som plöjde Englands jord under Edwarderne, Henrikarne och det Tudorska huset; och icke plägar man ju vara så mon om, att upptäcka originalerna till andra poesins skapelser, till Othello, till Harpagon, till Sven Dufva; åtminstone fordra man icke att de verkliga skola vara af historisk betydhet.

Men det är icke med den traditionella sången alldeles så, som med konstpoesin. Han har icke sitt ena afslutade ideal, hvars skapelsehistorie ligger dold inom ett människobrost. Han måste betraktas i massa, eller hellre i grupper, af hvilka den till tiden sednare utgör en utveckling af den till tiden äldre, inom hvilka oftast hvarje sång är ett fragment af idealet, en episod ur det hela, och till hvilka grupper finnes en ursprunglig upprinnelse. Man förstår icke folksången, om man ej förstår honom som en utveckling. Idealet är i ingen grupp ett afslutadt helt, det öppnar sig med en sida åt en föregående, med den andra åt en efterföljande grupp, såsom förhållandet är med allt som är stadt i utveckling, och sålunda ledes man nödvändigtvis från grupp till grupp, tills man kommer att fråga sig, hvar är upprinnelsen? Dessutom motsvaras denna utveckling af en yttre historisk. Upprinnelsen är alltid ett faktum, till det minsta af så stor betydhet, att det anslagit folkets känslor, stämt till dikt och sång. Men i samma mon den historiska utvecklingen förändrar sättet att tänka och känna, förändras ock folkets uppfattning af det ursprungliga ämnet, och så uppkomma de skilda sånggrupperna, i det närmaste motsvarande de skilda utvecklingsstadierna. Stundom brister sammanhanget mellan de olika uppfattningarna af ett och samma ämne. Så har man svårt att i den romantiske Arthur igenkänna ens en aflägsen likhet med nationalhjälten i de brittiske bardernes poemer och triader, ja ens emellan denne och konungen i de armorikanska folksägnerne. Det tyckes som förspild möda blifvit använd af alla de forskare, hvilka sysslat med att uppaga en så omärklig frändskap. Men sådant inträffar merändels endast då, när ett ämne upptages ur en verldsåskådning till en annan, såsom här, ur britternes nationella, till romantikens kosmopolitiska. Ett sådant språng har Robin Hood icke gjort. Han förblir städse en folkets man, utvecklingen af hans poetiska personlighet går parallellt med folkets egen historiska, och derföre kan man, såväl som man bör, till Robin Hood-sången söka en historisk upprinnelse. Härtill kommer ännu ett annat intresse, förenadt med folkhjeltens ursprungliga karakter, som gifvit anledning till talrika ansträngningar inom engelska och äfven franska litteraturen, att lösa denna fråga.

Men huru man ur den traditionella sången ensamt skall leda sig derhän, är en annan fråga. Då den är stadt i en sådan ständig utveckling, måste det ursprungligt faktiska vara utsatt för ett kontinuerligt vanställande. Minnet sviker, det hopblandar vidt åtskilda sägner som samtidigt passera tiden, utelemnar andra, ger nya namn och nya tidsbestämningar åt de gamla ämnena och, tvertom, insätter under de gamla namnen sednare händelser. Men det finnes dock en enkel lag, ett verkligt Columbi-ägg, som sällan slår felt, såvidt den tillämpas på den del af traditionel sång som är äkta folksång. Folket är icke lärtdt, det har gemenligen inga andra källor än sitt minne att hämta ämnen utur, det upptar intet ur urkunder och manuskript. De äldsta erinringar, namn, händelser eller åsigter, väsendtligen tillhörande ämnet, hvilka i sången fortleva, måste då antingen vara ursprungliga, härstammande från

sångens upprinnelse, eller ock vore sången äldre än de äldsta erinringar han innehåller, hvilket just icke kan vara rimligt. Med ledning af denna enkla sats har Villemarqué omsider bragt frågan om Arthursagens härstamning till lyckligt slut. Från den ena uppfattningen har han, med att afsöndra de gamla dragen, ledt sig till den andra och slutligen till urkällan. I den äkta folksången, der förändringen är långt mindre, måste tillochmed af det ursprungliga idealet bibehålla sig spår ända till sångens slut, liksom en grundfärg i de många skiftningarna. Bland de svenska folkvisorna finnes i Arwidssonska samlingen af Fornsånger en om "Stolt Herr Alf", säkerligen icke uppptecknad före sextonhundratalet och begynnande sålunda:

Vpp så vacknade Allfwens frw,
Hon tahlade till sin bonde.

Den förtäljer huruledes Herr Alf red till sin svärfaders, konung Assmunds, gård och derstädes blef lönligen inbränd. Redan detta allmänna påminner starkt om Ingiald Illråda och ynglinga tiden öfverhufvud. Men att sången kallar Herr Alf till bonde, att konungen före sin illgärning anropar *Oden Asagrim*, att Alfwens män upphänga konungen fast de derigenom "få inge böter", äro drag, som ovedersägligen förlägga denna dikts upprinnelse till hednatiden, och måhända icke långt från ynglingaperioden: ty hvadan skulle folksången erhållit dessa drag, om de ej nedkommit i traditionen? På samma sätt, om Robin Hood-sången inför en riddare, som säger sig erna tåga till det Heliga Landet, är det sannolikt att den sången kommer från en tid, då sådant var allmänt och vanligt, och då han förtäljer att hjälten befriat några bönder, som voro dömda att hängas för brott emot jagtlagarne, finnes intet antagligare än att antaga denna sägen härstamma från en tid, då jagtlagarne ännu hällas i så blodig helgd. Genom att på detta sätt afsöndra erinringar, som hänvisa längst tillbaka i tiden, hoppas vi komma till sannolikaste lösningen af frågan, hvem och hvad var den ursprungliga hjälten i Robin Hoodsången?

Man har icke alltid gått nog försigtigt tillväga vid lösandet af denna fråga. I strid med folksångens art, att vara i traditionen fortlöpande sägner, har man tagit vissa af hans uppgifter för fullgoda utan vidare, och sökt på grund af dem inställa ämnet på en eller annan plats i historien. Isynnerhet har man fäst sig vid namnet Robin Hood, ehuru deri ingen tidsbestämning kan ligga — om ej måhända den vaga af att namnet utgör en blandning utaf normandisk och anglosaxisk mundart — alldenstund detta namn mycket väl kan vara en sednare tillsats. Man har ock dragit sina olika slutsatser, af olika berättelser om fribytarens samqväm, än med konung Edward I, än med Richard Lejonhjerter, ehuru den sednare måste med skäl misstros såsom en tillsats från sextonde seklet, den förra åter icke hänvisar längst bort i tiden, utan godt kan vara en tillsats då sången passerade kung Edwards tid.

Den som först framdrog Robin Hood ur hans ovärdiga läge bland platta blomstersamlingar och i balladmånglarståndena, samt erbjöd honom som ett instressant föremål åt forskarene, var Mr Josef Ritson, en af de originellaste och tillika lärdaste män i England egt. Han var en man, full af de besynnerligaste litterära infall, och full af kolossalt lärdomsförråd till att försvara dem emot alla sina talrika motståndare. Ett af hans infall var att åtaga sig Robin Hoods äreräddning, hvilket han gjorde med ett nit, som om hans egen ära berott derpå. Han är synbarligen i "high spirits" då han förtäljer om denne personlighet, som stälde sig i opposition mot allt bestående, han njuter då han får bevisa, att dennes laglösheter äro platt intet tadelvärdare än många konungars handlingssätt, både förr och sednare, och han blir munter af skadefröjd vid allt det förfång fribytaren gjorde prester och munkar, alldeles som om hans egen hufvudfiende, biskop Percy, befunnit sig bland de utplundrade prelaterne. Sitt "Life of Robin Hood", som föregår balladsamlingen, har han utrustat med snart sagdt hvarje rad, hvori det namnet förekommer hos någon engelsk historisk, litteraturhistorisk, skönlitterär, modern eller gammal författare, och med tillhjälp af denna lärdom söker han bevisa, att Robin Hood var född 1160 och dog den 18 nov. 1247, samt var ingen mer eller mindre än en Robert Fitz-ooth, earl af Huntingdon, som för någon orsaks skuld slagit sig på fribyteri.[5] Mr Ritson älskade precisa data, som man ser, men var icke lika mon om källorna. Han anför för sina årtal en gammal biografi i manuskript (numera publicerad af Mr Gutch, vol. 1, appendix) från sednare hälften af sextonde århundradet samt Maire (Maiors) Britannia: Historia och Stowes Annales från 1592. Han kan dertill lägga fyra ballader, hvilka försätta fribytaren i beröring med Richard Lejonhjerter. Men dessa sednare äro dock, ehuru de behandla gamla sägner, både till styl och behandlingssätt föga äldre än Mair, hvarföre, då de äldre och äkta balladerna från femtonde århundradet icke omtala en sådan beröring, Ritsons tidsbestämning, hvad värde den föröfrigt kan ega, åtminstone icke på detta sätt kan ur folktraditionen bevisas. Hvadan sextonde seklets minstreler och häfdetecknare må hafva bekommit åsigten, är icke möjligt att uppdaga, men för oss har den endast värde såsom varande deras åsigt i saken. Hvad åter den ädla härkomsten vidkommer, finnes den, såvidt vi erinre oss, icke ens antydd i någon ballad. Den var dock redan 1569 "olde and auncient", delas från denna tid länge af de lärde, t.ex. Leland och D:r Stukeley, hvilken sednare, nästan samtidig med Ritson, med möda och omsorg upprättade ett stamträd, som på modernet ledde ända upp till Wilhelm Eröfraren. Den sten, som ännu 1715 betäckte hvad man ansåg för fribytarens graf vid Kirkleys nunnekloster, ger honom denna rang och värdighet, och, framförallt, det

är i denna skepnad han införes på scenen af Anthony Munday under Shakespeares tid. Men intet kan vara mera fremmande för Robin Hood-sångens folkmässiga ton, än en sådan åsigt, hvilken otvifvelaktigt har sin uppkomst deri, att, då folkhjelten skulle införas i detta Århundredes adeliga kretsar, hans plebejiska personlighet icke ansågs nog intressant, med mindre den dolde någonting bättre opp, under det ett högadeligt namn ensamt kunde vara den tidens lärde en rimlig förklaringsgrund till hans popularitet. Också framställes den af Ritson med en lätt ironisk anstrykning, så att man icke rätt vet hvad han egentligen tänker derom, och nästan frestas till tron, att han omfattat den blott för att erhålla en stridsorsak till emot sin gamle ovän, biskopen af Dromore, som förkastat en sådan slags äreräddning.

Biskop Percy hade redan trettio år tidigare upptagit i sina "Reliques of ancient English Poetry" en af Robin Hood-balladerna, *Robin Hood and Guy of Gisborne*.^[6] Lika skarpsynt i sin forskning, som fri från alla infall, antog han att sångens hjelte måste hafva varit hvad sången utger honom för, en *yeoman*, tillhörande denna i bågskytte utmärkta befolkning invid skogarne, af hvilka många inom desamme nödgades söka tillflykt undan de normandiska jagtlagarne. Han antar ock Richard Lejonhjertas regering som den tidpunkt, då Robin Hood med sitt band herrskade i Sherwood, förvärfvande sig odödlighet genom sin öfverlägsenhet i det nationella vapnet, genom sitt mod och sin chevalereska maxim att taga af de rika och gifva åt de fattiga. Måhända finnes i denna åsigt ingenting falskt. Hjelten i Robin Hood-sången var utan tvifvel i tiden en yeoman på samma gång som en fribytare, hvilken opponerade sig emot de blodiga jagtlagarne och i sitt handlingssätt leddes af chevalereska känslor; troligt ock, att han lefde på den af Ritson och Percy fixerade tiden. Men detta allt är hos Percy ett antagande, han har intet bevis att anföra, och han har dessutom ännu ej insett det intressantaste i folkhjeltens karakter, det, hvaraf hans odödlighet egentligen härleder sig.

Detta är hans politiska betydelse. Hjelten i ifrågavarande sånger — vi mena icke just mannen med namnet *Robin Hood*, utan karakteren som af detta namn betecknas — är verkligen en historisk personlighet, som intagit en märkelig ställning, å ena sidan till folket, å den andra till de herrskande. Han har varit en folkets man i tiden och derföre äfven förblifvit det i sången, han har, ledd af sympatier och naturliga band till att förena sig med dem, som inom samhället utstodo det förtryck han i sina skogar undflytt, ihärdigt stått i opposition mot de förtryckande, han har varit en äkta demokratisk karakter. Hade derföre biskop Percy angifvit såsom fribyteriets orsak icke blott jagtlagarne, utan det förtryck som i allt herrskade i samhället, och som motiv till fribytarens maxim att taga af de rika och gifva åt de fattiga, icke blott ett chevalereskt sinne utan folkliga sympatier, skulle redan han uttalat den rätta uppfattningen af Robin Hoods historiska karakter. Men han kunde det knappast, ty dertill erfordrades en annan åsigt om folkets dåvarande ställning och tillstånd inom samhället, än på hans tid var gällande.

Före sir Walter Scott hade ingen historieskrifvare förstått att i riktig dager skåda förhållandet mellan stammarne i England under tiderna efter eröfringen. "Man framstälde, engång för alla, Anglosaxarne kastade till Normandernes fötter, man skildrade en enda strid; och derefter återsågos hvarken Normander eller Anglosaxare, hvarken segrarene eller de besegrade på deras blad", säger M. Thierry i sina *Dix ans d'études historiques*; till dess romanförfattaren i sin mästerliga "romance", *Ivanhoe*, kommer dem till hjälp och kastar snillets ljusstråle öfver förhållandet. Han först insåg, att den lägre befolkningen ännu vid slutet af tolfte seklet måste hafva bibehållit tydliga spår af sitt anglosaxiska ursprung, och att, genom denna nationalkänsla, hatet mot de *fremmande* herrskarena måste hafva bidragit att stegra hatet mot de *förtryckande* herrskarena. Måhända med något för skarp färgläggning blir derföre, enligt hans framställning, den anglosaxiska jordbrukaren en man, hvilken lefver afstängd från alla samhällsaffärer, förskansad i sin boning som i ett ständigt belägringstillstånd, rå till sina seder, dolsk till sitt sinne och med ett inbitet hat till allt hvad normandiskt heter. Såsom ett eget parti inom denna befolkning ställer han fribytarne, hvilka i skogarne lefde ett muntert och oberoende lif, i fredlig beröring med densamma, men ständigt sysselsatte att hämnas de nationella oförrätterna i ett oförsonligt krig emot fremlingarne. Han ger åt dem till anförare på denna tid folksångens hjelte, Robin Hood, som han sätter i beröring med Richard Lejonhjerta, troget tecknande detta möte enligt folksången om "Robin Hood och konungen".

Denna åsigt om fribytarens ställning och betydelse upptar M. Augustin Thierry, hvilken, såsom han sjelf skall hafva berättat,^[7] just vid läsningen af *Ivanhoe* känt sig manad till sitt framtida lysande litterära kall, i det han dervid erfarit en af dessa sinnesrörelser, som väckas af ett nytt ljus uppgånget öfver dunkla ämnen. Här hade han lärt sig fatta, att folkerna och generationerna hafva ett lif liksom individerna, med en enhet i passioner, i ideer och önsknings, hvilken öfverlever äfven dess politiska sjelfständighet. Med denna förutfattade mening gick han sedan till tecknandet af *la Conquête de l'Angleterre*, det är, till tecknandet af de yttringar utaf anglosaxiska folkets lif, som kunna spåras efter slaget vid Hastings. I denna teckning framstå de fångslände berättelserna om de fågelfrie Anglosaxarnes öden, hvilka i skogarne fortsatte nationalkriget, och hvilka vid slutet af tolfte seklet ännu återfinnas i Sherwoods fribytare. Under hans målande penna blifva desse "la dernière troupe de

brigands anglais *qui ait eu un caractère politique*", Robin Hood blir den siste af Herewards efterföljare, hvilken förtjenar att af historien omnämnas. Naturligtvis har M. Thierry, lika litet som biskop Percy, några bevis att andraga ur den yttre historien för denna sin åsigt, hvarmed han införlägger hjelten från femtonde århundradets folksång just på detta ställe i historien. Men han använder dock inre bevis ur sången sjelf, i hvilken han återfinner erinringar och drag, som påminna om tolfte seklets förhållanden, så väsendtliga, att han icke tvekar antaga, det dessa sånger fått sitt ursprung från sagde tid.

Detta är en sannskyldig räddning af folkhjeltens ära, och genom en sådan uppfattning af sången är ock möjlighet gifven, att komma dess upprinnelse på spåren. Såsnart engång Robin Hood icke mera fattades såsom en simpel bandit, med mer eller mindre chevalereska tänkesätt, utan som en fosterlandshjelte, "hvilken folkets nationalkänsla i tiden sanktionerade till heros", och hvilken det derföre, äfven under kommande skiften, omgaf med förkärlek, måste sången hafva en historisk upprinnelse. Sir Walter Scott och M. Thierry hafva fixerat den i likhet med Mr Ritson och biskop Percy till Richard Lejonhjertas tid, och vi medge oss genast hafva omfattat deras åsigt, redan innan vi kände skälen för en annan, som något modifierade densamma. Man har svårt att icke öfvertygas, då M. Thierry är den öfvertygande, och svårt att icke se en sak så, som sir Walter Scott sett henne.

Denna M. Thierrys åsigt framkallade i *Westminster Review* för 1841 en artikel af obekant författare. [8] Utan att vilja förändra den allmänna karakter, som den franska historieskrifvaren gifvit folksångens hjelte, skjuter denne honom längre framåt i tiden. Robin Hood är otvifvelaktigt, säger han, en kämpe för folkfriheten, som med sitt mod, sin fintlighet och styrkan af sitt anhang har sökt att värna de svagare emot de mäktigare, i en tid af inbördes strid och förtryck. Men det var icke under Richard Lejonhjertas, det var under Henrik III:s regering han utförde sina bragder, det var icke som Anglosaxare i kampen för den "gode kung Edwards lagar", det var som partigångare för Magna Charta och det Oxfordska parlamentet under Simon af Montforts fana han tillvann sig folkets bevågenhet, han var icke den siste förfäktaren af det anglosaxiska folkets nationella sjelfbestånd, han var en af de förste bland de demagoger, hvilka småningom ledt det engelska folket till frihet och tryggade rättigheter; men när folkpartiets sak gick under i slaget vid Evesham, drog han sig undan till Sherwood, derifrån han kommit, och fortsatte der striden på fribytarevis. Denna åsigt, till hvilken Mr Gutch i sitt anförda arbete obetingadt ansluter sig, är dock äldre än artikeln i *Westminster Review*. Den uttalas, äfven den, till först af en romanförfattare, dock icke en af första ordningen, nemligen Mr James, i *Forest days*. Åsigten stöder sig hufvudsakligen på Forduns ofvanförda uppgift. Den lägger dertill en antydning af denne krönikeskrifvares lärjunge och fortsättare, Bower, som i sina tillägg till *Scotichronicon* under året 1266 anför följande: "Nu lefde Robin Hood som fågelfri i snår och skogsdungar." Men vi hafva sett att Fordun är endast ett eko af folksången, och hans fortsättare har heller icke annat värde. I stället för att stöda sig på ett yttre historiskt bevis, såsom den sjelf vill tro, har denna åsigt i sjelfva verket icke annat än upptagit den äldsta hypotes som om folksångens hjelte uppstälts, nemligen Forduns. Men den stöder sig äfven på en uppgift af folksången sjelf, och dertill den älsta och den förträffligaste af alla Robin Hood-ballader, *A Lytell Geste of Robin Hood*. Här förläggas verkligen hjelten äfvenledes i beröring med en konung och alldeles på samma sätt, som i de af Mr Ritson anförda balladerna; och konungen heter här Edward. Det är nu Edward I, som i munkdrägt låter fånga sig af fribytarne, af dem undfågnas med sitt eget villebråd, och slutligen förmår dem att gifva sig i hans tjenst. Men denna uppgift, hvilken sednare af sången sjelf passas in på Richard Lejonhjerta, och af andre forskare på Edward II, och som likaväl kan passas in på hvilken konung Edward, Henrik eller Richard som helst, har ensam ingen bevisande kraft. Säggen sjelf är utan tvifvel gammal, men namnet på konungen kan hafva tillkommit sednare. Måhända är det detta namn, hvilket bestämt Fordun till hans uppgift, liksom det bestämt författaren i *Westminster Review* att återupptaga den.

Mot hvardera dessa tidsbestämningar, såväl M. Thierrys, som den sistanfödda, kan man invända, att de motsägas af folksången sjelf. Man märker i ena fallet intet spår af denna fiendtliga sinnesstämning mellan stammarne, af detta nationalhat emot en fremmande konungamakt; i det andra fallet ser man icke att folkhjelten skulle deltagit i något annat krig, än det han sjelf utför i sina skogar, man hör ej talas om grefven af Montfort, ej heller röjer sig något hat emot ett konungskt parti.

M. Étienne, som i *Revue des deux Mondes* infört en förträfflig artikel, *Littérature populaire de la Grande-Bretagne*, hvilken i många afseenden tjenat oss till ledning, anför denna invändning emot antagligheten af den förra åsigten; men han underlåter att göra det emot antagligheten af den sednare, ehuru den utan tvifvel der haft mera giltighet och kraft. Folksången bibehåller den ena och glömmen under sitt lopp den andra erinringen, sannolikt allteftersom de vid hennes upprinnelse råkat antaga mer eller mindre anslående och liflig form. Under de tvenne seklerna från Richard Lejonhjerta till femtonde århundradet har han så mycket lättare kunnat glömma det gamla grollet mot Normanderne, som några Normander under större delen af denna tiderymd icke mera funnos till, och så mycket lättare förbise hatet emot normandiske konungen, som detta redan under Richard Lejonhjertas tid var temmeligen utplånadt. Deremot är det oförklarligt, ifall det så vore, att Robin Hood kämpat under Simon af Montfort, huru sången på hälften kortare tid hunnit förgäta alla erinringar, som kunde

karaktisera denna tid, och det så mycket oförklarligare, som han då skulle tappat minnet af de vigtigaste händelser i fribytarens lif, icke af en blott *sinnesstämming*, såsom i det förra fallet.

Af föregående framställning ser man, att det visserligen icke är någon brist på gissningar och åsigtter i afseende å Robin Hood. Alltsedan Ritsons tid har det gått denne man af folket ibland de lärde, såsom det går en nykomling i en salong; man gissar, man funderar, man forskar hvem han egentligen kan vara, hvad han gjort, hvar han lefvat och hvad som i all verlden kunnat införa honom i sällskapet. Han har bland de lärde i England uppträdt med samma deciderade succès, som kung Arthur och tableronden bland de lärde i Frankrike. Genom detta deras intresse har han för andra gången, i nittonde seklet, blifvit utsatt för en utvecklingsprocess, fastän i teorier och åsigtter; liksom han från tolfte till sjuttonde seklet var föremålet för en sådan genom folkets intresse, men i sånger och sägner. Så har han nu ifrån att vara rätt och slätt en stråtröfvare, blifvit en munter och chevaleresk yeoman, och omsider en folkförare. Med detsamma har han blifvit allt yngre och yngre, ifrån att vara samtidig med idealet för det normandiska baronetet, har han blifvit samtidig med Edward I. Men detta är icke allt. Man har icke tröttnat att uppställa än flere hypoteser.

För sju eller åtta år sedan samlade sig i nejden af den bygd, som en gång var vittne till Robin Hoods och hans fribytares muntra bedrifter, ett stort antal lärde till ett arkeologiskt *meeting*. Naturligtvis innehades ordförandestolen af någon högtförmän man, det var denna gången hertigen af Newcastle. Hufvudsakliga anledningen till mötet var Robin Hood. Man hade gjort en betydande upptäckt, hvilken den lärda samlingen skulle sätta sig att begrunda. Den oförtrutne Mr Gutch, som något år tidigare utgifvit sitt ofta anförda arbete, hade förberedt handlingarna. Upptäckten var dock icke hans, den tillhörde Mr Joseph Hunter, som under sina gräfningar bland de gamla protokollerna i skattkammerarkivet funnit ur Plantagenetska familjens hoprullade hushållsannotationer, att en Robin Hood varit hoftjenare, "porter of the chambre", hos Edward II, och i femton månader uppburit sina tre pence ur den kungliga kassan. Denna oväntade upptäckt hade bragt den lärde referenten från hans förra öfvertygelse till att antaga detta sednare datum. Det är nemligen fallet, att af alla regenter med namnet Edward endast den Andre veterligen besökt Sherwood, hvarföre intet kunde vara sannolikare, än att det just var han, den minst ridderlige af dem alla, som sången menade med sin konung Edward, hvilken i munkdrägt begaf sig till Sherwood, och efter en treflig samvaro förde fribytarehöfdingen till sitt hof, der denne, säger sången i märkvärdig endrägt med de kungliga hushållsrullorna, dröjde endast femton månader[9]. Mr Hunter har ett år sednare af sitt fynd gjort en intressant och lärd bok, hvilken vi icke varit i tillfälle att se. Skulle han der andraga, icke blott yttre tillfälligheter, utan ock inre ur sångerna hemtade bevis för att folksångens hjelte är den samme Robin Hood, som i allsköns lugn uppbar tre pence om dagen af konung Edward II, vore det i sanning rätt ledsamt; ty då vore det bestäldt med hela hans karakter som historisk person och folkförare. Icke kunde han då hafva varit med om slaget vid Evesham, såframt han ej gjorde sin hoftjenst vid ungefär åttiofem år, än mindre hade han kunnat lefva "in better daies, in first Richards daies". Men M. Étienne, som användt hans monografi till sin uppsats, säger: "il faut vraiment que sa théorie soit bien *impossible*, pour que nous la rejetions malgré tant de vraisemblance." Det måtte då vara så, att skickelsen i form af en hofbetjent med tre pences lön, och som kanske af fåfänga tagit sig namnet Hood, velat med de lärde, isynnerhet Mr Gutch, drifva ett oskyldigt gyckel.

Dock, kanske finnes det en utväg, att åt forskningen rädda äfven denna åsigt om Robin Hood. Ehuru väl folksångens hjelte utan tvifvel är en man af Richard Lejonhertas tidslyne, och sången i de dåvarande förhållandena tagit sin upprinnelse, är dermed icke sagdt att fribytarehöfdingen på denna tid bar namnet Robin Hood. Han kan godt hafva dåförtiden hetat Robert Loxley, efter det ställe i Yorkshire, nära Sheffield, hvilket folktraditionen anger som hans födelseort;[10] han kan vidare hafva för sitt lefnadssätts skuld erhållit tillnamnet "O' the Wood", enligt den uråldriga engelska plägseden att af allehanda föremål göra bi- och öknamn, af hvilka namn sedan sammandragningsvis blifvit Robin Hood, eller Whood, såsom namnet ock stafvas. Men han kan lika godt på denna tiden hetat något annat, och emottagit det namn, hvarmed han i den slutligen upptecknade sången betecknas, af sagde hofbetjent, som före sin fredliga sysselsättning törhända varit en så välbekant och kanske ock på sitt sätt besungen riddare af stigen, att han befanns värdig gifva namn åt den mest besungna hjelte engelska folket egt. Men tyvärr vete vi af den ofvananförde titeln på latinska poemet om William Wallace, att Robin Hood redan 1304 var ett mångbesungen namn på en fribytare, som kunde ställas sida vid sida med den skottske fosterlandshjelten; hvilket åter icke passar in på hofbetjenten.

Det borde dock icke synas så oförklarligt, att historien ej i sina manuskripter förvarat namnet Robin Hood. Mr Ritson har kunnat förklara sig denna förtegenhet endast som en illvilja hos Mathias Paris, Benedictus Abbas och andra munkar, hvilka skrefvo denna tidens krönika och, liksom till hämd för allt hvad han förbrutit sig mot det andeliga ståndet, utlemnade honom från sina berättelser. "L'histoire a ses injustices et ses vengeances", säger ock M. Étienne till förklaring deraf. Men ej ens krönikan kan hinna detaljera alla namn och händelser, som ingå i ett historiskt förhållande, allraminst ifall detta blott utgör en biomständighet i det stora hela. Hon lemnar dem åt lokaltraditionen att förvaras, och åtnöjer

sig sjelf med att nämna det allmänna af saken. Så glömmet hon icke att upprepadt omnämna fribyteriet i England under de första århundradena efter eröfringen, tadlande och smädande ifall hon är normandisk, full af medkänsla om hon gått ur anglosaxisk penna; men ju mer det fortsatta motståndet i skogarne blef hopplöst, så att de fågelfrie, såsom i slutet af tolfte seklet, begynna glömma sin ursprungliga ställning och sin nationella uppgift samt upphöra att vara farliga för den normandiska styrelsen, inskränker hon sina meddelanden till att blott nämna deras tillvaro, öfverlemnande åt inbyggarna i neyden att bevara i minnet deras bedrifter och namn. Dessa lokaltraditioner uppsamlar sedan sången och bearbetar, tills de sammangå till en enhet af händelser, grupperade kring en och samma hufvudperson. Liksom ett komplement till krönikan, utgår han från samma allmänna tidsförhållande som i den finnes uppskrifvet.

Vid ofvannämnde arkeologiska möte uttalades äfven en åsigt, som söker med ett Alexanders-hugg lösa knuten. Alldenstund, så resonnerade Mr Halliwell, historien enständigt tiger i afseende å denna personlighet, som dock, ifall han verkligen funnits till, enligt folksången bordt spela för stor roll, för att af historien kunna förbigås, så är han uppenbarligen från början till slut diktad, har aldrig existerat annorstädes än i folkets fantasi, är, såsom Mr Halliwell uttrycker sig, *mytisk*. Ehuru det icke anges, är denna mening blott en resumé af den Mr Tho. Wright i sitt tidigare utkomna arbete, "Essays on the Litterature, Superstitions, and History of England in the Middle Ages", uttalar som sin tanke i den svårlösta frågan. Men i så fall har referenten icke fullt framställt hans åsigt. Mr Wright, som utan tvifvel för närvarande är Englands yppersta litteraturhistoriker, kallar icke Robin Hoods personlighet mytisk, i den mening att han skulle sakna allt historiskt underlag; ty då återstode ju endast antagandet, att Robin Hood, i likhet med *hobgoblins*, *pucks*, elfvor, dvergar och dylikt, utgått från en naturåskådning, i hvilket fall sången om honom vore theopoetisk; — ty ett tredje ursprung gifves icke för folksången. Finnes ej först en åskådning antingen af menniskolifvet eller af naturen, uppstår ingen fantasiprodukt. Men Robin Hood-sången antyder på intet sätt ett ursprung från den sednare källan. Sedan derföre Mr Wright dragit Robin Hoods existens i tvifvelsmål, tillägger han: "det uppstår likväl nu en intressant fråga: hvem var då den person, som i dessa ballader bär namnet eller titeln af Robin Hood? — en fråga hvilken säkert icke tillåter en lätt lösning." Han insåg således, att, om ock icke en Robin Hood kunde vara originalet till hjältebilderna i folksången, måste der dock funnits någon. Om den individuelle skalden skapar intet ur sig sjelf, utan omskapar verkligheten, hvilken lefver i hans inre såsom hågkomster, måste folket än trognare reproducera sina hågkomster, alldenstund det är, då det engång slår sig på att vara historiskt, långt mera bundet af objektiviteten. Men hoppades den berömda forskaren, att man kunde påfinna någon annan faktisk, eller äfven någon historisk personlighet, hvilken i Robin Hoods ställe kunde sättas som original för bilden, så har han visserligen ställt uppgiften så, att den icke tillåter någon lösning alls. Endast så kan den lösas, att Robin Hood betraktas som en sammanfluten bild af lokala hågkomster, för hvilken ett verkligt fribyterlif legat till grund.

Genom denna skärskådning af de olika åsigtorna om Robin Hoods historiska karakter hoppas vi hafva vunnit ett visst företräde, en viss bevägenhet hos läsaren för sednare delen af tolfte seklet. Vi begynna derföre vår framställning af Robin Hood-sångens utveckling med att tillse, i hvad mån den sammanflutna hjältebilderna i folksången påminner om sin upprinnelse ur tidsförhållandena i detta sekel. Vi använda dervid metoden som tidigare uppstålts, att ur sången uttaga de erinringar som hänvisa längst tillbaka, och se huruvida de passa in på den antagna tiden. Vi hoppas, genom en sådan sammanställning, vinna ett fotfäste i den historiska verkligheten, på samma gång som vi vinna ett slags urbild för sången, från hvilken det sedan, i de följande afdelningarna, blir lätt att spåra dess utveckling.

Naturligtvis användes härvid främst de äldsta sångerna, såsom de, hvilka mest bibehållit af det ursprungliga. Robin Hood-sången sönderfaller nemligen i tvenne väsendtligt olika cykler: en från femtonde, och en från sextonde samt sjuttonde seklerna. Den förra utgöres af trenne sånger, bland hvilka *A Lytill Geste of Robin Hood* intager främsta rummet. Dock befinnes det, att äfven den sednare cykeln innehåller ett och annat ursprungligt drag, som icke ingår i hvad man från femtonde århundradet har öfrigt.

I.

De svårigheter, som ofelbart skola möta oss i denna framställning, bero på ett riktigt uppskattande af förhållandena inom samhället. Vid bristen på belysning af de lägre klassernas ställning, tillstånd och tänkesätt under sednare hälften af tolfte seklet, måste man akta sig att konstruera de få fakta, som erbjudas, efter en förutfattad opinion, eller äfven efter sitt behof. Derförutom lemnas lätteligen i sådant fall åt Imaginationen ett spelrum, som endast då icke är vådligt, när den ledes af ett skarpsynt snille. Också erna vi öfverlemnna ledningen åt M. Thierry, endast med tillägg af de få bidrag engelske historieskrifvarne Lingard och Sharon Turner kunna lemna till kompletterande af l'Histoire de la Conquête de l'Angleterre.

De blodiga och bittra minnen genom eröfringen intryckts i anglosaxiska folkets sinne voro i sanning

icke egnade att lätteligen utplånas. Det lider intet tvifvel, att ju ättlingarne i andra och tredje led ännu skulle bibehålla i godt minne den stora olycka, som öfvergick deras förfäder, då de fremmande slägterna inkommo i landet, misshandlade dem, förträngde dem från gods och grund, samt beröfvade dem alla politiska rättigheter; helst ett fremmande språk, ett kränkande förakt och dagligen fortgående orättvisor från de mäktiges sida kraftigt hjälpte traditionen att hålla minnet friskt. Detta minne i förening med den nationella olikheten, som fortlefde i blodet, i känslorna, i tänkesätt, seder och bruk, måste genom århundraden hålla ett svalg öppet mellan de tvenne folkstammarna, hvilka i eröfringen tvungits att bo med hvarandra, på samma jord och i samma samhälle.

Men å andra sidan får man heller icke förbise, att frånvaron af all politisk verksamhet, betydelselösheten inom samhället, armodet och hopplösheten under mer än ett sekel måste inverkat till att desorganisera den underkufvade nationen. Sedan försöken att återtaga hvad den förlorat ohjelpeligen strandat, och dermed allt hopp, all tanke på en återeröfring vikit, begynte äfven det nationella medvetandet om, hvilka rättigheter henne frånröfvats, förklamas och slutligen bortdö. Vanan och tiden, dessa ofelbara läkare för alla sår och smärtor, nationers som individers, hade småningom lärt det anglosaxiska folket, att sjelft anse sig som en samhällsklass, en nation, bestående blott af borgerskap och allmoge, för hvilken det var en ohjelpelig och fast ordning, att den lefde i förtryck och armod, medan den herrskande folkstammen var rik och mäktig. Härmed hade en väsendtlig förändring i de bägge stammarnes inbördes ställning inträdt. Söndringen var icke mera blott en nationel, utan lika mycket en social, nationalhatet var förblandadt med och stod i begrepp att vika för fiendskapen mellan rikedom och fattigdom, mellan de herrskande och de beherrskade. Om Anglosaxaren ännu beväpnade sig emot Normanden, skedde det icke mera för att förjaga inkräktaren, utan för att tvinga honom till billighet och mensklighet. Då Thomas Becket i spetsen för munkar och lägre prester reste sig emot konungen, baronerna och det högre kleresiet, gick den nationella rörelsen endast ut på att i kyrkans sjelfständighet och oberoende försvara Anglosaxarnes sista tillflyktsort undan förtrycket i samhället; [11] och då Guillaume longue-barbe under sednare åren af Richard I:s regering reste sig med Londons borgerskap, var hans afsigt blott den, att erhålla en jemnare fördelning af utskylderna. Hvardera offrade lifvet för sina afsigter, och kring hvarderas minne gjöt det anglosaxiska folket, enligt sin fromma vana, glansen af ett martyrskap; man vallfärdade till deras grafvar, man samlade stoftet som dränkts af deras blod, och man firade sorgefester till deras åminnelse. Men det var en annan, en ny känsla som häri gaf sig luft, än den sorg och förtviflan, som i början på århundradet samlade skaror af vallfärdande kring Eghelwins, Walthoofs, Wulfstans och de andre under eröfringen fallne patrioternes grafvar. Egde man blott de sånger folket under denna period diktade, skulle helt visst de bittra minnena af nationens olycka framträda både i sångens stämning och i uttryckena. Men hvilka nationella ämnen skulle den från denna tid kunnat upptaga, då folket upphört att känna sig som en nation och att uppträda i sjelfständiga nationella handlingar? William med långa skägget var en hjelte, värdig att blifva föremålet för dikt och sång. Hans resliga gestalt, hans oförfärad mod, hans djervfa tal till Londons magistrat, och slutligen hans manhaftiga försvar af kyrktornet dit han tagit sin tillflykt, och hans sorgliga ändalykt var ett rikt ämne för folksången; liksom det intresse han förfäktade var ett folkintresse och väl egnadt att väcka sångens gåfva hos de arme och förtryckte. Men för en anglosaxisk nationalsång var detta icke något stoff, det innebar hvarken hämd för de gamla oförrätterna eller förhoppningar om en nationel framtid.

Öfverhufvud egde folket under denna period föga väckelser till en berättande heroisk diktning. Det handlade för egen räkning intet, dess lif var blott ett lidande. Det egde intet ord med i rådsammaren, vid lagarnes stiftande, och vid domstolarne, och i krigena spilde det sitt blod intresselöst, likgiltigt om det skedde för den gamle konung Henrik emot hans söner, emot denne för grefven af Leicester, för Richard emot grefven af Mortaigne, eller tvertom. Än mindre var den tid kommen, att de ädla familjernas inbördes strider, deras lefverne och öden, skulle kunnat väcka i folkets bröst den medkänsla, som värmer sinnet till sång. Endast ett fenomen ur lifvet fanns, som på engång stod i samband med det förflutna och innehöll intressen ur folkets ställning för det närvarande, som dertill var händelserikt, fullt af faror och mödor, men äfven fullt af oberoendets njutningar och af lockelser för ett betryckt, efter friheten längtande folks fantasi. Detta ämne var fribytarlifvet i skogarne.

Man kan säga att den fågelfries, stigmansens, brottslingens lif och verksamhet utgör folklifvets romantik. Hans oppositionella ställning i samhället, hans absoluta oberoende, kontrasten i hans lefnadssätt emot det alldagliga, lugna och jemna lefvernet omkring honom, de djupare passioner som framträda i hans handlingar, den skarpare motsatsen mellan ädla motiver parade med laglösa bedrifter, allt detta, som ger hans karakter större intresse och större åskådlighet, och hvori han är befryndad med riddareromantikens hjeltar, gör honom till den företrädesvis poetiska figuren i folksången. Alla nationers folkdiktning erbjuder bevis härpå. Inga namn äro mera omhuldade af den skottska än rövvarclanerne Armstrong och Elliott, och på samma sätt känner sig den engelska ingenstädes mera hemmastadd, än med fribytarne i Sherwood. Den anglosaxiske jordbrukaren, som plöjde marken och bergade skördarne åt en hårdhertad och öfvermodig baron, och borgaren, som med sina händers konstflit samlade rikedomar till rof åt herrskarene, och krigaren, hvilken utan ära och belöning spilde

sitt blod som lumpen fotknekt i deras armeer, alla kunde de i stråtröfvarens lif skåda idealet af lycklig belägenhet, ett Schlaraffenland, der man var fri och oberoende, der konungens rådjur voro ens rika hjordar och, framförallt, der man till ett dagligt nöje fick slå förtryckarne och lefva godt af deras orättfångna skatter. Ifrån denna tid förlorade ordet outlaw all förhatlig betydelse af fredsstörare: det blef nästan liktydigt med frihetshjelte, ty folket såg ock i fribytarne den enda återstoden af Anglosaxarnes stam, som ännu icke böjt nacken under oket, och som trampade de fordna hjeltarnes stigar.

Den anglosaxiske fribytaren räknade i sjelfva verket gamla och ädla anor. Han var en partigångare från frihetsstriden, som öfverlevvat striden och äfven öfverlevvat alla förhoppningar. Sedan nationalarmén i norden blifvit slagen, York för andra gången intaget och Northumberland förhärjadt till en ödemark, skingrade sig qvarlevvorna af anglosaxiska hären uti skogarne och bildade sig till band, hvilka dageligen tillväxte genom enskildte flyktingar och hela familjer, som dit räddade sig undan härjningarna. Skarorna anfördes af de ädlingar, som öfverlevvat den förbittrade stridens skiften, och icke underkastat sig att emottaga eröfrarenes nåd. Från sina otillgängliga skogar gjorde de ströftåg och utfall, så att mången baron plötsligen under nattens lugn fann sitt slott omringadt af hämdlystna infödingar, stormadt, plundradt och ödelagdt.

Ett sådant sätt att föra krig, var gammal sed hos Anglosaxarne; då de icke mera förmådde värna hus och hem emot inbrytande fiender, drogo de sig till skogarne, hvilka fordomtid betäckte en betydlig del af Englands jord. Så fyllde sig vid tiden för Danskarnes öfvervalde den sumpiga skogstrakt, som sträckte sig öfver mer än hundra engelska mil af provinserna Cambridge, Huntingdon, Northampton och Lincoln, med flyende män, qvinnor och barn, hvilka medförde sitt husgeråd och sina boskapshjordar; så känner man ock att Alfred den store, då hans land öfversvämmades af nordiska vikingaskaror under Ragnar Lodbroks söner, dolde sig på en halfö i Devonshires kärr och derifrån begynte ett partigångarkrig, tills han fann sig stark nog att slå fienden och underkufva honom. Tillfölje af de täta ofriderna fortsatte sig detta vildmannalif, och skogarne voro ständigt tillhåll för fribytarskaror, hvilka flere anglosaxiske konungar genom stränga lagar förgäfves sökte utrota. Ymnigt villebråd, såsom rådjur, vildsvin, harar och massor af skogsfågel, gjorde lifvet lätt, och de djupa obygdena gjorde det tryggadt. Af sådana skogar, utaf hvilka nu väl knappast mer än några välvårdade jagtparker torde återstå, funnos vid eröfvingen, utom tallösa mindre, fyra stora trakter, Sealwudu mellan Sommerset och Wilt, Cotteswudu i Glocestershire, Englewudu eller Inglewudu (korrump. Englishwudir) mellan Carlisle och Penrith samt Scyrewudu i Nottinghamshire.

Vid eröfvingen blefvo hufvudsakligen de tvenne sednare fruktansvärda för inkräkterne. Knapt hade bergstopparne i Durham och kärren i Westmoreland blifvit beklädda med normandiska fästen samt landet norr om Tee underlagts en normandisk styresman, innan Osulf, son af Edulf, i spetsen för skaror af vildmän — *silvatici*, som de af kronisterne kallas — frambröt från Englewood, öfverföll samt mördade grefven och många af hans män. Samtidigt herrskade Sweyn Siggs son i skogsbygderna vid östra kusten. Sin största betydenhet erhöill dock det "lilla kriget" under Herewards ledning i det befästade lägret på Ely. Till de ofvannämnde sumptrakterne mellan Cambridge och Wush-viken, hvilka liknade en sjö, här och der öfversådd med öar af fastare mark, hade massor af flyktingar samlat sig, jemte det flere kyrkor och kloster ditsändt sina rikedomar undan förödelsen. Till anförare valde den samlade hären Hereward, hvilken, liksom engång Alfred den store, nu begynte ifrån sina säkra förskansningar träda i öppen kamp med fienden. Men det oblida ödet, som tillföre användt tvedrägt och afund att förderfva det åt undergången vigda folket, använde här äfven förräderiet. Inom förskansningarna låg ett gammalt kloster, hvars munkar icke mäktade fördraga den knappa tillgången på lifsmedel och hoppades, genom att förråda patrioterne, köpa Wilhelm Eröfrarens bevågenhet. Denne, som förgäfvce i tvenne månader med hela sin styrka sökt genombräta förhuggningarna, fördes på en omväg öfver kärret, inbröt i lägret samt nedgjorde, tillfångatog eller förskingrade den sista arméstyrka, som kunde ingifva anglosaxiska folket någon förhoppning om befrielse.

Med detta företag upphörde partigångarkriget att hafva betydelsen af en kamp för nationens sjelfbestånd, och öfvergick allt mer till fribyteri. Hereward är på engång den siste fosterlandsförsvaren och den förste fribytaren. Genom sin kändedom af lokalen lyckades han, jemte några få följeslagare, dolde i botten på en fiskares båt, att smyga förbi Normandernes utposter. Då han fann desse endast svagt bevakade, framsprang han ur sitt gömställe och nedhögg flere fiender, hvarefter han försvann i de angränsande skogarne. Der fortsatte han, outtröttlig i sitt hat, att göra Normanderne stort afbräck, läggande sig i bakhåll för deras transporter och öfverrumplande deras slott, så att ännu hundrade år sednare den sägen var gängse bland segrarne, att om fyra sådane som han hade funnits, skulle de aldrig lyckats eröfra England. Omsider skall han, så förtäljer en normandisk krönika från medlet af tolfte århundradet, intagen af kärlek till en rik anglosaxisk qvinna, af henne blifvit förmådd att söka fred och förlikning med konungen, men, oaktadt den kungliga lejden, blifvit oförmodadt öfverfallen på sin gård, samt, efter att hafva nedgjort fem af nidingarne, fallit genomstungen af de öfriges lansar.

Ifrån denna tid upphör historien att lemna närmare underrättelser om de särskilda bandenas företag och deras anförars bedrifter. Endast i förbigående stadnar den normandiska krönikeskriivaren, för att i smådande ordalag påpeka denna infödingarnes medfödda brottslighet — "innata indigenis crapula" —, i det han förtäljer att dageligen en mängd stölder och mord begingos af män, hvilka genom stråtröfveri samlade sig skändliga egodelar — "inhonestas opes latrocinio sibi contrahentes." Äfven den anglosaxiske annalisten vänder sina blickar åt andra håll. Liksom nationen sjelf hoppas han intet mera, han fogar sig i försynens skickelse såsom i en bestående ordning, men kan dock understundom icke tillbakahålla ett utbrott af medkänsla för desse skogens fria söner, hvilka kämpade, om ej för annat, så för att störa inkräktarne i besittningen af deras byten och hämnas deras fallne fränder och landsmän — "pro amissis patrum praediis et occisis parentibus et compatriotis." De rekryterades fortfarande af dem, hvilka icke förmådde uthärda det olideliga förtrycket inom samhället, och krönikornas berättelser, att landtfolket öfvergäfvade sina boningar och med all sin egendom drogo inåt skogarne, upprepa sig så ofta, att det väl må tyckas som skulle ingen kvarstadnat för att odla jorden. "Hvarhelst konungen framfar, berättas, bland mycket annat, om såväl William Rufus som Henrik Beauclere, begynte hans följe plundra det elända folket, och var dervid mycket brännande och mandröp, så att enhvar som kunde drog sig med hvad han egde till djupet af skogarne och ödemarkerne", och under Stefans regering, då stråtröfveriet tyckes hafva blifvit den allmänna ordningen, säger Anglosaxon Chronicle[12] om adelns våldsbragder: "der två eller tre af dem kommo till en by flydde hela byskapet framför dem, som om de varit röfvare." Vid ett sådant samhällstillstånd kan det heller icke förundra, att Ralph Basset, som var konung Henriks stor-justitiarie, vid ett witenagemot i Leicestershire på en enda dag lät upphänga fyratiofyra fribytare och utstinga ögonen på sex andre: hvartill visserligen krönikan tillägger: "Många sannfärdiga män sade att flere bland dem ledo med stor orätt, men den allsmäktige Guden, som skådar allt, ser ock att detta folket är förtryckt med all orättfärdighet; först beröfvar man dem deras egodelar och sedan ihjälslår man dem".[13]

Sålunda fortsatte sig fribyteriet oafbrutet ifrån eröfringen genom hela tolfte århundradet, oaktadt all den stränghet man använde till dess utrotande. Ännu 1195 utfärdade erkebiskop Hubert, som var Richard Lejonhertas stor-justitiarie, det påbud till alla innevånare i England: "att de hvarken skulle sjelfve lefva som tjuvar och röfvare, ej heller emottaga och hjälpa sådane i någonting, utan använda all sin förmåga att gripa och öfverlemna dem till sheriffen, eller åtminstone för honom angifva deras vistelseorter, äfvensom att, när uppbåd blifvit gjordt till förföljande af fribytarne och röfvarne eller dem som desse undanstucko, enhvar skulle redoboget häruti deltaga af alla sina krafter." Detta påbud är en hel historia öfver fribyteriet i slutet af tolfte seklet. Sherifferne läto utgå kallelse till skallgång, såsom hade fribytarne varit vilda djur, hvilka jagades med *hue and crye*, som talesättet lydde, från en trakt till en annan; "ty ifrån den stund, heter det i de normandiska lagarne från Richard Lejonhertas tid, en man är fågelfri förklarad, är han att anses som en varg — *gerit caput lupinum* —, så att han ostraffadt af enhvar kan dödas".[14] Men man ser ock af stor-justitiariens skrifvelse, på hvems sida, sheriffens eller fribytarens, folket var böjdt att ställa sig, det tycktes honom icke vara synnerligt att lita på, han ber det sjelf icke deltaga i det straffvärda lefvernet, han förmanar det att icke gifva de förföljande skydd och understöd, han uppmanar det att vara behjelpigt till deras utrotande. För att kunna hafva någon visshet härom, anser han sig nödsakad tillgripa en utomordentlig åtgärd, han låter hvarje man aflägga ed på att efterlefva dessa hans förmaningar. "Men, fortfar Roger de Hoveden,[15] som förtäljer om denna åtgärd, många fribytare varnades och undflydde efterspaningarna." Då dessa åtgärder icke hjälpte, tillgrepos andra. Man anställde fester, för att locka de fågelfrie i snaran, man gaf dem lejdebref, liksom man gifvit Hereward, eller man utsatte pris på deras hufvuden, stundom ock med framgång, ty skattkammarrullorna för sjunde året af Richards regering förtälja, att han utanordnat två mark åt Thomas från Prestwude, för det denne hemtat honom fribytare William af Ellefords hufvud till Westminster.[16]

Detta är hvad historien vet berätta. Låtom oss nu, enligt folktraditionen,[17] lokalisera och gifva individualitet åt hennes berättelser. Scenen är i Shirewood, det gamla tillhålllet för fribytare. Kanske har sheriffen i Nottingham just erhållit konungens befallning, att med "hue and crye", lefvande eller döde, fånga de fredlöse och deras djerfva anförare, Robin Hood. Han lär dock veta för väl huru oåtkomlig denne är i sina skogar. Alltnog, han väljer att utlysa en stor målskjutning, välberäknande att Robin Hood icke skulle utebli. Denne kommer och vinner priset, men likväl misslyckas sheriffens plan i grund. Ty Robin Hood, som äfvenledes för väl känner den falske sheriffens funder, har med sig hela sin styrka bland det församlade folket. Under det de med säkra skott fälla sheriffens män, draga de sig i god ordning tillbaka. Förgäfvades uppbådard denne hela grefskapet. Han beger sig till London att för konungen beklaga sin motgång. "Med förlof, herre konung, Robin Hood och hans djerfva band trotsar eder, han ernar inom kort spela herre öfver hela nordlandet." Då bjuder konungen honom samla alla bågskyttar i provinsen; han vill sjelf infinna sig och leda jagten. Så sker. Konungen kommer med ett praktfullt följe af riddare, han anställer förhör bland menigheten i landskapet, och skallgången begynner. Ifrån Nottingham går jagten till Lancasshire, från Lancasshire till Yorkshire, och åter till Nottingham. Men förgäfvades. När konungen är i Plomton park, är Robin Hood i Barnesdale. Har konungen hunnit till Barnesdale, är Robin Hood åter i Sherwood. Men öfverallt, der konungen tillförene

under sina jagtfärder varit van att skåda hjordar af rådjur, finner han nu knapt en och annan af sina behornade gunstlingar vid lif. Ty Robin Hood icke blott gäckar konungen, han sårar ännu dertill djupt hans kärleksfulla omvårdnad om skogarnes villebråd; hvarhelst han framsmyger utmed dalsänkningar och flodbäddar, slår han konungens djur och gör sig glada dagar;[18] hvaröfver konungen blir "wonder wroth", och svär vid treenigheten: "Gifve Gud jag hade Robin Hood i mina händer!"

Är icke folksången här, i sitt förhållande till historien, såsom en gren ur samma rot? Den sednare tecknar det allmänna förhållandet, den förra detaljerar tilldragelser och karakterer i detsamma. Man må icke låta missleda sig af hvad traditionen vidare förtäljer. Sedan konungen fåfängt uppehållit sig ett halft år i Nottingham utan att få sigte på fribytarne, föreslås honom som en ofelbar utväg, att med några af sitt följe kläda sig i munkdrägt och vandra genom Sherwood. Han antar förslaget och lyckas utan svårighet. Robin Hood fångar honom och för honom med sitt följe in i skogen. Den förklädde konungen utger sig för ett sändebud, som inbjuder fribytaren att komma till Nottingham, och framtar det kungliga inseglet till ett lejdetecken. Vid åsynen häraf böjer Robin Hood sitt knä och utbrister: "Välkommen, munk, för ditt budskap, välkommet är mig min herres insegel; ty ingen man i verlden älskar jag så högt som konungen." De sätta sig att spisa, och efter måltiden begynna lekar och målskjutning. Hvarje bom skall straffas med en örfil; sådan är fribytarnes plägsed. Äfven Robin Hood skjuter fel och öfverlemnar åt den förklädde konungen att gifva straffet. På styrkan i hans arm känner han konungen och böjer genast knä, och alla fribytarne med honom. "Nåd, min herre konung, för din godhet och din mildhet, åt mig och alla mina män", så beder fribytaren, hvarefter de samteligen i all vänskap och endrägt återvända till Nottingham, fribytarne för att ingå i konungens tienst.

Efter hetsjagten skulle man kanske väntat sig ett annat möte. Man skulle icke af de vilde fågelfrie männen väntat sig en sådan artighet och lojalitet. "Kan denne Robin Hood, som är så trogen emot konungen, vara en Anglosaxare i full resning emot eröfringens följder?" frågar sig M. Étienne. Ofelbart skulle ock Hereward och hans kamrater Alfrik, Leofwin, Torkill, Siward och Siward den röde, behandlat Wilhelm Eröfraren på annat sätt, om lyckan fört honom i deras händer. Namnen säga det redan. Men tiderna äro något förändrade. Guillaume longue-barbe, då han med Londons borgerskap reste sig emot styrelsen, baronerne och prelaterne, uppförde sig i förhållande till konungen icke annorlunda än hjälten i folksången. Han reste öfver hafvet till Richards läger, och böjande knä samt höjande högra handen, begärde han frid och beskydd för Londons fattiga invånare.[19] I hela hans opposition, såväl som i den, hvilken borgerskapet i förening med baronerne företogo emot Guillaume Longchamp, röjer sig en början till den lojala hållning, hvilken städse utmärkt engelska folket, den, som så egendomligt karakteriserar Wat Tylers resning emot Richard II, då sextiotusen till det yttersta drifne landtmän i sträng ordning och nästan obehäpnade, tågade till London för att begära rättvisa, och den, som ger en prägel äfven åt det beryktade långa parlamentet, intills Carl I öfverskridit gränserna för allt menskligt tålmod. I konungamakten låg redan på denna tid för det anglosaxiska folket icke mera betydelsen af usurpation. Tidigare än någon annan del af det normandiska väsendet hade hon erhållit karakteren af legitim, tillfölje af konungarnes upprepade politik, att ansluta sig till folket såsom ett stöd emot vasallerne. Och denna lojalitetskänsla hos folket delade fribytarne lika väl, som de delade folkets känslor och intressen i öfrigt.

I sjelfva verket måste fribytarens sympatier och antipatier hafva undergått en väsendtlig förändring under århundradet från Hereward till Robin Hood. Liksom folket sjelft hatade han numera de rike och mäktige, icke så mycket derföre att de voro af fremmande stam, utan derföre att de förtryckte och orättfärdigt behandlade de lägre och de fattige. Liksom Guillaume longue-barbe tar han de sednares parti emot de förre, och har deremot att af dem påräkna all slags hjälp och handräckning i sin kamp emot auktoriteterna. Om detta vänskapliga förhållande till de lägre klasserna sågo vi en antydning i erkebiskop Huberts påbud. Om samma förhållande vittna sångerna mångfaldt. Af det goda han plundrar från de rike och prelaterne, ger han frikostigt åt fattiga enkor eller åt förföljde, af gälder nedtryckte yeomän, och der nöden ar stor, sätter han icke i fråga att våga äfven lif och blod, för att rädda dem från galgen och fängelset. Se här den maxim Robin Hood sjelf förkunnar för sina män, då han från Barnesdale utsänder dem för att posta vid landsvägen. Little John frågar honom:

"Mästare, säg oss hvart vi skole gå och huru vi skole förhålla oss; hvar vi skole taga och hvar vi skole gifva, hvar vi skole röfva och hvar vi skole bulda och binda."

"Så skolen J förhålla eder, svarar Robin, att J väl tillsen det J icke gören någon husbonde skada, som brukar marken med sin plog, ej heller någon good yeoman, som besöker skogens gröna lunder, ej heller den riddare och sqvire, som är en rättskaffens man; men desse biskopar och desse erkebiskopar, dem skolen J bulda och binda, och hållen Nottinghams hålde sheriff i godt minne."

Den är ingen vanlig riddare af landsvägen, som talar ett sådant språk. Man kan icke gerna så misstaga sig, att man skulle förblanda honom med någon Rinaldo eller Astolfo, men väl kan man ställa honom sida vid sida med Skottarnes William Wallace, eller med kämparne under grekiska frihetskriget; blott med den skilnad, att han icke, liksom de och liksom hans egna föregångare, mera kunde hafva till

uppgift folkens nationella återupprättelse, utan blott att kämpa för sig och sina följeslagares frihet samt, så långt hans pil kunde nå, för att värna de mindre och förtryckte emot de mäktiges öfverväld.

Att han med folket delade gemensamma känslor och intressen är oförnekligt. "Den som hjälper en god yeoman som är i nöd, hans vän vill jag vara", säger han åt sir Richard at the Lee, en sqvire, med hvilken han stod i off- och defensiv allians. Men, invänder man, han utsträcker sin vänskap för långt. Det är icke öfverensstämmande med förhållandena i tolfte seklet, att en anglosaxisk fribytare skulle stå på vänskaplig fot med riddare och sqvire, hvilka uppenbarligen tillhörde den herrskando, af folket hatade stammen. Vi tro dock, att äfven häri sångens hjelte kan försvara sin härkomst från Richard Lejonhjärtas tidevarf. Sedan engång nationalhatet förvandlats till ett hat emot de förtryckande och rike, funnos bland Normanderne en icke fåtalig klass, hvilken lyckans vexlingar bragt i samma armod, som drabbat infödingarne, och hvilken dermed, sedan den hvarken hade magt att skada eller anledning att förakta desse, undandrogs deras fiendskap; under det å andra sidan idoghet och någon gång slumpen höjt anglosaxiska familjer till välstånd, åtminstone till samma nivå som de förre. Här uppstod nu, på den gräns der de begge stammarna med deras olika förmögenhetsvilkor möttes, en klass af frie män med gemensamhet i seder och språk, alstrad af deras dagliga beröring och af gemensamheten i intressen. Det är denna klass en gammal författare från Henrik II:s tid afser, då han försäkrar att nationerna voro så blandade, att man den tiden knapt kunde skilja, hvem som vore af anglosaxisk, hvem af normandisk börd; ty han tillägger genast, att han icke talar om trälarna och de lifegne, utan blott om de frie, som odlade sin egen jord.[20] Denna klass, som med tiden blef allt talrikare, bar ock ett namn, hvilket antydde dess blandade ursprung. Den kallades, med ett tillägg af anglosaxisk ändelse till ett normandiskt ord, *franklings*, det är, ättlingar af de frie (franci tenentes l. liberi homines,[21]), och omfattade såväl knight'en och sqvire'n af medelmåttigare lefnadsvilkor, som den oadelige landtmannen. Dess språk var den *lingua rustica*, som uppstått af nödvändigheten för fremlingarne att på något sätt meddela sig med de besegrade, och som hufvudsakligen bestod af anglosaxiskt element — ty anglosaxiska folket bevisar i allt, att assimilationskraften fanns på dess sida — med hvilket nya ord och talesätt ifrån fransyskan blifvit införlifvade. Det bästa beviset på tillvaron af en sådan klass afger litteraturen. Layamons öfversättning af Brut d'Angleterre, romanen om Childe Horne, m.fl. normandiska fabelkrönikor, öfversatta till denna *lingua rustica*, vittna att en klass måste hafva funnits, för hvilken det chevalereska lifvet icke var fremmande, ehuru den fordrade att höra minstrelen sjunga derom på det nya blandspråket.

Till denna klass af landtbrukare och borgare, som i många fall är svår att till sina gränser bestämma, stod fribytarens sjelffallet i samma vänskapsförhållande som till det lägre folket, eftersom deras seder och bruk, deras känslor och intressen voro gemensamma. Se här hvad sången derom förtäljer. När engång fribytarne återvände från posteringen vid landsvägen, medförde de en "good knyght", hvars bekymrade och sorgbundna utseende väckte deras synnerliga medlidande. Sedan de spisat rundeligen, spörjer honom Robin, om han är en riddare som lefver af plundring — knyght of forse — eller en ockrare, om han lefvat sin tid i vållust och förstört sina egodelar i oregerlighet och kif. "O, intet af allt detta", svarar riddaren och förtäljer huru han nödgats pantsätta sitt gods hos munkarne i S:t Marys kloster, hvilka nu med våld och orätt söka beröfva honom detsamma. I sin förtviflan har riddaren beslutit att taga korset och begifva sig till det Heliga Landet. Då Robin Hood erfar detta, befäller han Little John att uppräknå åt riddaren den erforderliga summan, hvartill han ännu lägger *a rich lyveray* af Lincoln-grönt tyg, en häst och till på köpet Little John sjelf som page. Riddaren hastar glad i hågen till S:t Marys kloster, der abboten som bäst är i öfverläggning med "the hye justice", huru de skola slå under sig riddarens gods. Han betalar sin skuld, och när han sedan tänker på Barnesdale, på Robin Hood, Scathelock och Much mjölnaresonen, välsignade han dem som de bästa män han någonsin träffat, och när han möter sin hustru, manar han henne att bedja för Robin Hood, som hjälpt dem ur deras nöd. Men han får ock anledning att i handling bevisa sin vänskap, ty vid det tillfället, då sheriffen listeligen öfverfaller fribytarne under målskjutningen, draga de sig tillbaka inom sir Richards kastell, hvilket ock förgäfves af sheriffen belägras. Sålunda träder riddaren i öppet förbund med de fågelfrie; och detta förbund skulle stå sheriffen dyrt. Ty då han, läggande sig i bakhåll, lyckats fånga riddaren, hastar dennes maka till Sherwood och underrättar Robin Hood om hans fara. Utom sig af vrede springer fribytarens upp; han svär vid treenigheten att befria sin förbundne, sammanblåser sitt band och företager en öppen storm emot Nottingham, med den framgång att staden intages och sheriffen faller för Robin Hoods aldrig felande pil, hvarefter riddaren följer dem till skogarna, genom hvilkas kärr och mossor han beledsagar bandet under jagten, som konungen kort derpå begynner.

Helt annat blir mottagandet och behandlingssättet, om det är en prelat, som drar vägen fram genom Sherwood. Då stiger Robin Hood eller hans män plötsligt midt på vägen, fattar hästens tyglar och säger: "Sir abbot, med förlof, ni måste bida en stund; vi äro yeomän af denna skogen — yeoman of the forrest är den stolta titel de helst gifva sig sjelfva — som bo under de grönskande träden och lefva af vår konungs villebråd; annan lott hafva vi icke. Men J hafven kyrkor och räntor och guld till öfverlopps; gifven oss i den heliga Barmhertighetens namn något af ert öfverflöd." Fribytarne äro aldrig vid bättre lynne, än då de på detta sätt lyckats uppbringa någon *fat-hedid monke*. Också hafva de icke några

bittrare fiender än de andlige, med undantag måhända af sheriffen i Nottingham, med hvilken de sjelffallet lågo i fejd på lif och död. En munk förråder deras höfding, då han knäfallit i S:t Marys kyrka i Nottingham, för att engång få åhöra en mässa; i ett nunnekloster bringas han slutligen om lifvet, då han derstädes sökt bot under en febersjukdom. Man måste väl, såsom M. Étienne vill, tillskrifva en del af denna ovänskap åt Lollardernas hat under fjortonde och femtonde århundradet; men den söker dock uppenbarligen sitt ursprung från tidigare datum, alltfrån eröfringens fador, under hvilka det normandiska presterskapet i obarmhertighet, vildhet och rofgirighet på intet sätt stod efter de verldslige krigarne. Redan då sårades folkets fromma känsla i sina rötter, deras prester afsattes och öfverlemnades åt elände, klostrena tömdes och fylles med band af munkar, hvilka följt eröfrarhären i spåren, de högre anglosaxiske prelaterne ledo martyrdöden eller dogo i fengelser och landsflykt, ja de vördade nationalhelgonen hånades, deras ben kringströddes och kulten förbjöds. Detta normandiska kleresi, som sålunda inträdt i sina embeten, fortsatte som det begynte. Der betjenter och qvacksalvare bekläddes med mitran och herdestafven, var det naturligt nog att prelaterne icke sällan stodo främst i att plåga det arma folket. Denna fiendtlighet emot prelaterne och det doterade kleresiet i gemen erhöill ny näring i folkets sinne vid konungens strid med erkebiskop Becket, hvarvid det förra beredvilligt deltog i förföljelsen emot det blifvande helgonet, hvilket åter genast af det lägre presterskapet och folket omfattades som deras man. Vid den tid Robin Hood-sången tog sin upprinnelse, hade fiendtligheten erhållit ett nytt föremål i Guillaume Longchamps personlighet, hvilken hos folket ådrog sig ett hat, som var stort nog att hinna till både för honom och det stånd han tillhörde.

Vi hafva sålunda sökt visa, att den ställning, hvori sången försätter fribytaren till konungen, auktoriteterna, folket och de andlige, i det närmaste motsvarar hvad historien om denna ställning intygar. Endast i afseende å hans förhållande till baronerna bär femtonde århundradets folksång intet vittnesbörd. Måhända kan detta dock så förklaras, att det vänskapligare förhållande, i hvilket högadeln trädde till folket under deras gemensamma opposition emot konungamakten, kommit erinringarna om deras fordna fiendskap att bortfalla ur sången. Ännu återstå likväl tvenne drag ur sången, hvilka lifligt erinra om tolfte seklet.

En omständighet, hvilken länge och kraftigt underhöll fribyteriet, var hårdheten och orättvisan i de blodiga jagtlagarne. Anglosaxaren var af gammalt en skicklig jägare, som med sina nät och hundar samt det korta jagtspjutet förstod att tillgodogöra det rika villebrådet i skogarne. Sedan han genom eröfringen blifvit plundrad på sin jord och genom ständiga utpressningar på dess afkastning, återstod i många delar af landet endast jagten och fisket hvarmed han kunde bärga lifvet. Men äfven denna källa skulle för honom stängas. Wilhelm Eröfraren förbehöll sig af eröfringsbytet uteslutande eganderätt till alla skogar med deras villebråd, "och utfärdade lagar, säger Anglosaxon Chronicle, hvilka bjödo att enhvar som dödade en hjort eller hind, skulle mista sina ögon; äfvenså för dödandet af ett vildsvin; ja, äfven harorna skulle gå fria; ty konung Wilhelm älskade de vilda djuren som om han varit deras fader". [22] Denna sällsamma passion, som beherrskade honom och alla medlemmarne af hans hus, utestängde tillochmed den normandiska adeln från deras älsklingsnöje, under det den beröfvade en ansenlig del af folket dess enda återstående näring. Följden af sådana lagar blefvo ständiga öfverträdelser och ständiga förföljelser. Så berättar Eadmer, som skref sina *Historiae* i början af tolfte seklet, att vid ett shiregemot icke mindre än femtio anglosaxare ställes till rätta för brottet att hafva jagat i de kungliga skogarne, samt dödat, fångat och ätit konungens hjortar, såsom anklagelsen lydde. Då icke några vittnen funnos, ålade dem de normandiske domarne att undergå jernbörd. Men då vid den tredje dagen deras händer befunnos oskadade och domen förtälles för konungen, bespottade han densamma och fälde sin egen dom, utan afseende derpå.[23] Ett sådant handhafvande af de grymma lagarne förde invånarne att i hopar sälla sig till de fågelfrie, hvilka öppet trotsade förtryckarne och gjorde sig glada dagar af det besparade villebrådet. Här lärde de sig äfven att utbyta sina fordna jagtvapen emot bågen, hvars tysta och snabba pil gjorde jagten möjlig äfven utan hundar — tillochmed vallhundarne stympades för den arme landtbrukaren, för att icke kunna användas till jagt — och utan att väcka uppmärksamhet hos *forestiers* och *regardeurs*, eller *rangers*, såsom han på sitt språk kallade de ströfvande kungliga väktarne. Detta var anledningen till bruket af bågen, hvilken innan kort utträngde äfven stridsyxan, och hvars användning blef så allmän och stor, att bågskjutning intill krutets uppfinning utgjorde på engång en nationalförlustelse och, sedan den sega idegranen begynte spännas af fria armar, ett nationalvapen, som mer än en gång drog segern till Englands fanor. Af samma skäl utbredde sig begagnandet af den gröna drägten af ett groft, i Lincoln förfärdigadt tyg, genom hvars färg fribytarne lättare kunde försticka sig mellan träden, liksom Högskottarne antogo den brokiga randningen på sina plaider för att lättare framsmyga bland ljungen på hedarne.[24]

Om dessa fiendtligheter angående skogarnes behornade innevånare, å ena sidan förda med båge och pilar, å den andra med rep och svärd, och om det hat som deraf alstrats i folkets sinne, vittna sångerna på många sätt. Näst nöjet af att fånga en prelat och genomsöka packningen på hans *somerses*, är för fribytaren nöjet att falla konungens villebråd. Med hvarje pil, som faller ett rådjur eller vildsvin, tycker han sig hämnas alla orättvisor, alla förföljelser, jagtlagarne ådragit folket. Vi hafva sett honom med gamman föröda de kungliga älsklingarne, under det han sjelf flydde som en jagad kronhjort undan

konungen. Men sången förtäljer ock, att han verksamt uppträdde, för att ur förtryckarnes händer rycka dem, hvilka, i likhet med ofvanomtalde femtio anglosaxare, anklagades för det som just utgjorde hans älsklingsnöje. En dag, då han vandrat ut på äfventyr, möter han en gammal qvinna badande i tårar. Han känner henne väl, hon har i nödens stund bistått honom, kanske någon gång, när bandet varit nära att förskingras af sheriffens milis, och han frågar henne deltagande hvaröfver hon sörjer. Ack, hon är nära på bragt till förtviflan, ty hennes trenne söner skola den dagen gå till döden i Nottingham, och ingen hjälp står att vänta. "Och hvad är deras brott, frågar fribytarchefen, hafva de antändt byar, mördat Herrans tjenare och våldfört jungfrur, eller hafva de tubbat andras hustrur?" — "O! intet af allt detta, gaf gumman till svar, de hafva blott brukat sina långa bågar till att fälla konungens röda villebråd." — "Vid min själ, utbrast då Robin Hood, det är i en lycklig stund vi träffats; ty jag har icke glömt, huru du en gång rikligen undfågnat mig med mat och dryck." Derpå hastade han till Nottingham, blåste i sitt horn, hvarvid ögonblickligen hundratio fribytare "kommo sättandes alla i rad", och med deras tillhjälp befriade han de dömde, och upphängde sheriffen i sin egen galge. — Hvad hindrar, att icke desse trenne lifdömde kunde vara någre af de femtio, om hvilka Eadmer förtäljer, och hvilka enligt konungens dom då skulle föras till galgen?

Vore detta så, hade vi här en erinring af äldre datum än Richard Lejonhertas tid, som i traditionen öfverförts på Robin Hood-ämnet. M. Étienne har påpekat ett drag af än äldre datum. Robin Hood möter en sommardag sir Guy of Gisborne, en käck och vapenför yeoman, hvilken med ed förbundit sig åt Nottinghams sheriff, att uppsöka fribytaren, fäkta med honom, besegra och slå den fruktansvärde mannen. Robin Hood är icke den som undandrager sig en ärlig strid. De fäkta och sir Guy faller. Då framtar fribytaren en lång Irlands-knif, afskär dermed den fallnes hufvud och sargar anletet ända till oigenkännelighet, så att "det icke fanns någon af qvinna burens, som kunnat säga hvems anletet varit." Sedan sticker han det på spetsen af sin båge och vandrar till sheriffen. — "Synes det icke, frågar härvid M. Étienne, som återfunne man i detta drag jag vet icke hvilket oredigt minne af lagen om *anglaiserie*?" Under eröfringens jäsningstillstånd, då ännu hatet i de underkufvades sinnen gaf sig luft i handlingar af blodig hämd, inträffade icke sällan, att enskildte Normander på skogsstigar och ute i bygderna befunnos mördade af någon okänd hand. För att stäfja detta, upplifvade Wilhelm Eröfren i sista året af sin regering en gammal anglosaxisk lag, hvarigenom redan konung Ina sökt förebygga stråtröfveriet, af innehåll att, såframt folket i ett härad icke förmådde tillrättaskaffa mördaren, skulle häradet lösa sig genom att erlægga en del af vaeret. Naturligtvis gälde nu denna lag blott i händelse den mördade var en Normand. För att då befria sig från nödvändigheten, att förråda gerningsmannen eller betala böterne, vanstälde invånarne genast det funna liket till oigenkännelighet. Men de normandiske domarne, som voro oöfverträffeliga i att tolka lagarne till de besegrades nackdel, påfunno nu proceduren att förklara hvarje anträffadt lik för normandiskt, med mindre häradsboerne kunde, med tvenne mäns och tvenne qvinnors ed, intyga att det varit en Anglosaxare. Detta kallades "demonstration de Angleserie". "Om nu detta vanställande af Guys hufvud, så sluter M. Étienne, vore en sväfvande erinring af hvad man en gång verkligen gjorde för att undslippa den normandiska lagen, vore då icke detta ett märkeligt prof på poetisk omgestaltning genom traditionen?"

Vi hafva nu hunnit slutet af vår sammanställning mellan historien och sången. Om vi ock icke kunnat bevisa allt, hafva vi dock uppvisat något. Hvad som alls icke låter bevisa sig, är en personlig beröring mellan riddarekonungen och fribytaren. Men är vår föregående framställning sann, så finnes dem emellan en gemensamhet i karaktersdrag och omständigheter, som utgör ett långt djupare berättigande för Ivanhoes skald till den sammanställning han gjort utan att vara dertill bemyndigad af historien. Huru nära historiens intyg i sjelfva verket kommer hvad poeten fritt tillåtit sig antaga, och huru nära Richard Lejonherta i tiden och rummet kom Robin Hood, må följande uppgifter bestyrka. De äro hemtade både från Roger de Hoveden och från ett gammalt manuskript, som upphittats i Nottinghams slott. När konung Richard efter sin återkomst från det Heliga Landet intagit Nottinghams fäste, företog han en jagt i Sherwood. Skogen behagade honom mycket, så att han med ifver fortsatte jagten efter en stor och präktig kronhjort, hvilken han förföljde med ens ifrån Sherwood till Barnesdale i Yorkshire. Men då den äfven härifrån undflydde honom, utfärdade han i Tickhill en kungörelse, att ingen person månde fördrista sig döda, skada eller jaga sagde hjort, utan borde den i frid få återvända till skogen igen; hvarföre denne hjort efteråt kallades "den proklamerade kungshjorten". Är det icke, som skådade man i denne flyende kronhjort fribytarekonungen sjelf, der han jagas från trakt till trakt? — och hvarföre kan icke denna urkundernas berättelse vara en förtäckt allegorisk skildring af de bägge konungarnes sammanträffande? — man finge då i krönikorna samma berättelse, som traditionen utarbetat till sången om konungen och fribytaren. Äfven sången låter konungen komma till Nottingham, för att underkufva upproriska undersåter, derpå företaga sig en jagt från ena provinsen till den andra, och omsider allting slutas med en försoning, hvarvid den förföljde blir upptagen till en konungens man. Det förundransvärda är, att ej, vid så mycken likhet, någon klyftig engelsk uttolkare af Robin Hoods dunkla personlighet, kommit på det infallet att, tvertom, förklara Robin Hood för en anthropomorphism af den proklamerade kungshjorten.

Sammanfatta vi ur det föregående en bild af fribytarelivvet, blir den ungefär följande. I den stora skogsbygden mellan Nottingham och Yorkshire uppehöll sig ett band af fågelfrie, alltsedan eröfringens tider, ständigt rekryteradt af män, hvilka flyktade hit undan förföljelserna och förtrycket i samhället, och ständigt i full fejd med auktoriteterna på stället. Fribytarne jagades än med list än med öppet våld från ena grefskapet till det andra, men funno städse skydd, icke blott i skogarnes vidsträckthet, utan ock i anglosaxiska landtfolkets välvilja, med hvilket de egde gemensamma intressen och sympatier. Liksom detta, leddes de af hat till de store innehafvarene af domäner och slott, som frossade af rikedomar dem de utpressade från folket, och till de öfvermodige prelaterne och andlige, hvilka mer än en gång kränkt deras religiösa känsla och i sysslolöshet förtärde sina stora räntor. Drog en man af dessa samhällsklasser, hvilka knappast förstodo, åtminstone föraktade folkets språk och seder, med sitt talrika följe fram genom Sherwood, hände icke sällan att en pil klöf bringan på hans springare, en skur af andra förskingrade hans svenner, och han sjelf kunde skatta sig lycklig att plundrad in på lifvet släppas ur de vilde männernes händer. För franklinen, för yeomannen, för trälen, för den fattige och förtryckte i gemen var deremot skogen en tillflyktsort, der han kunde erhålla penningar om han var i behof, men ock en kraftig handräckning om det gällde att befria en landtman ur fängelse, eller att från galgen rädda yeomänner, hvilka tagit sig för stora friheter med konungens villebråd. Till återtjenst lemnade desse fribytarne varning när sheriffen uppådat grefskapets milis att förfölja dem, de försågo dem med mat och dryck, de gömde dem i sina hyddor. Under ett sådant lif af fara och möda utbildade sig sjelffallet en stark sammanhållighet hos bandet, inom hvilket, här såsom alltid, den modigaste och vapenskickligaste mannen var sjelfskrifven anförare; hans namn, så uppger sången, var vid denna tid Robin Hood.

Sådant är till sina allmänna drag, såvidt historien och sången samstämma, det ämne hvilket den sednare ur den förra upptagit, och hvilket, efter att i tvåhundra år lefvat i traditionen, under femtonde seklet framträder i ballad-cykeln om fribytarehöfdingen Robin Hood. Vi öfvergå nu att skärskåda huru folksången behandlat detta sitt älsklingsämne.

Helt säkert har ingen traditionel sång i samma grad gjort skäl för benämningen folk_sång, som anglosaxiska folkets diktning under tiderna efter eröfringen. Den vevverkan, som äfven inom skaldekonsten eger rum mellan klasserna, mellan den lärda efter reglor utöfvade dikten och den omedelbara utgjutelsen i sång och saga, var här till en början fullkomligen afbruten. Vida längre, än den spanska och äfven den skottska folksången, håller sig den engelska fri från allt inflytande af riddareromantiken. Äfven sedermera, då han begynner upplaga ämnen ur romanerna om Arthur, om Lancelot och öfrige hjeltar, hvilka inom de baronliga slotten utgjort föremålen för ädla damers och riddares beundran, motstår han stadigt all frestelse att bepryda sig med romantikens öfriga fiktioner. Användes någon gång ett trollmedel eller en jätte, såsom i balladerna "King Estmere" och "Sir Cauline", sker det med samma skygga halfhet, hvarmed ett blygt barn handterar fremmande leksaker. Den sednare hjelten besegrar icke mindre än tvenne grymma jättar, men hvaruti den ena skiljer sig från en vanlig riddare kan icke utgrundas, och hos den andre blir omsider de enda jättelika egenskaperna.

Two goggling eyen, like fire farden (flashing)

A mouthe from eare to eare.

Sålunda reducerar folkskalden de romantiska ämnena till naturlighet, liksom han gemenligen nedspänner romanens öfverdrifna galanteri till hjertlighet. Dessmer äro de sånger fria från allt öfvernaturligt och fantastiskt, hvilka hemtat sina ämnen ur folkets egen tradition. Så kan det visserligen i Robin Hood-sången förefalla något underligt, då fribytarehöfdingen blåser tvenne gånger sitt horn i Nottingham, att hans män i Sherwood kunna höra det och i en handvändning komma springande till hans hjälp. Men man må kalla denna naivetet hos folkskalden inadvartens eller enfald; man må tillåta honom lita på sin hjertes goda lungor och på fribytarne flinka ben. Aldrig bör han derföre ställas i bredd med romanciererna, som låter konstmakaren Merlin till konung Arthurs hjälp transportera hela armeer genom luften.

För att göra sig skyldig till ett sådant fantasteri, är den engelska folksången af alltför gediget realistiskt lynne, hvilket utgör en af dess mest utmärkande egenskaper. Medan den nordiska folksången bär tydliga spår af vinterdunklet, i hvilket man icke ser sakerna som de äro, och der lätteligen leda troll framgycklas ur bergens schakter, liksom leda tankar i människosinnet; medan en karg natur alstrar ett visst vemod i den skottska visan och balladen samt det gamla Morvens dimmor i dem forma sig till elfvor och spöken; medan Spaniens glödande sol, dess doftande fruktträdslundar och romantiska lif lockar romanciererna till ett tjusande svärmeri; och sluteligen, medan de finska och slaviska folkerna både tillfölje af natur och förhållanden i sina sånger äro afgjordt svärmodiga; är den engelska balladen, såsom vi sett, fri från allt fantasteri, dess uppfattning af ämnet är enkel och sakenlig, framställningssättet klart och naturfriskt. Äfven visan, tillochmed den sorgsna, eger intet smäktande eller sinnligt. Känslan framträder sund och enkel, såsom en naturstämning, hvilken grundar sig på tillräckligt yttre motiv. Må man påminna sig den sorgbundna visan "Willow, willow, willow", som

af Shakespeare användes i Desdemona-scenen i fjerde akten af Othello.

Också är denna egenskap hårdare förvärfvad, än någon nation i verlden tillvunnit sig sina företräden; ty, om man ock inrymmer aldrig så mycket åt Anglosaxarnes sunda och dugtiga naturell föreeröfringen, är dock visst, att ifrågavarande karaktersdrag hufvudsakligen är en vinst från sagde blodiga luttringsprocess. Ett folk, som genomgår en dylik omskakning, väckes sannerligen ur alla drömmar till en hård och handgriplig verklighet. Det finner sig nedkastadt i förhållanden, derifrån det icke går att uppstiga medelst ett svärmande, idylliskt vegetativlif, utan endast genom det tunga arbetet vid plogen, vid väfstolen, vid rodret, och genom det kloka beräkandet af omständigheter och förhållanden. Det vänjer sig derigenom att skåda verkligheten i anletet och från henne taga sina föreställningar, och denna vana har Engelsmannen aldrig frångått, hvarken i lifvet eller dikten.

Svårare att förklara än realismen i den engelska sångens lynne, är dock att förstå hvadan folket så i hast bekom sjelfva sångens gåfva. I den anglosaxiska litteraturen före eröfringen finnes intet spår af hvad man kunde kalla folksång, alltsedan Bedas tider. Denne förtäljer om Saxarne i andra seklet efter invandringen till Britannien, att vid deras gelager harpan plögade kringsändas från man till man, så att enhvar sjöng en sång, den han beledsagade med instrumentet. Men den fromme mannen gillar icke denna plägsed; han kallar sångerna "frivola et supervacua poemata", och folket sjelft måtte sedan blifvit af samma tanke, ty det utbytte dem mot allehanda lumpna konster af gyckelmakare och dansare. Skalden, *sceop*, efterträdtes af *gliggmannen* och *hoppesteren*, som vid de rikliga gästabåden roade menigheten med att kasta bollar och knifvar. Berättelsen om Alfred den store, i hvars höga själ hågen för bokliga konster skall blifvit väckt genom anblicken af ett prydligt manuskript, innehållande "Saxonica poemata", dem han sedan "die nocteque audiens memoriter retinebat", [25] gäller ett annat slag af poesi, hofskaldernas, hvilken hos Anglosaxarne underhölls genom den täta beröringen med nordiska hofvena. De prof af denna skaldekonst, hvilka finnas bevarade i Anglosaxon Chronicle, öfver Athelstans seger vid Brunanburh, öfver konung Edgars kröning och död samt konung Edward Confessors död, äro till rytm och framställningssätt fullkomligt befryndade med de qväden Thiodolf af Hvines efterföljare samtidigt diktade hos Erik Blodyxe, Håkan Adelstens Fostre, Håkan Jarl och Olof den helige, eller äfven vid anglosaxiska hofvet, såsom man känner om Eigil Skallagrim och Sigwathur. Denna skaldekonst med sina konstlade metaforer, omskrifningar, antydningar, och sin pregnans, hvars produkter af Mr Sharon Turner och, efter honom, af Mr Henry Wadsworth Longfellow [26] likväl benämnas "popular songs" och "ballads", liknar balladpoesin icke mera än Bjarkamal i Ragnars saga liknar folkvisan om Widrik Werlandsson eller kung Speleman. Men äfven af dem spörjes under och efter eröfringen knappast ett spår; hofskalderna måtte, likt råttorna från ett sjunkande skepp, hafva öfvergifvit det anglosaxiska folket, eftersom ingen fanns kvar att i slaget vid Hastings stiga fram och mana sina landsmän till strid, liksom Taillefer eldade Normanderne, ej heller någon, att ingjuta mod under frihetskampens förtviflade skiften. Endast munkarne i sina krönikor hafva sjungit det anglosaxiska folkets svanesång, och ifrån dem härleda sig ock de få spår i rytm och talesätt af anglosaxisk skaldekonst, som Percy kunnat uppvisa uti Pierce Plowmans visions och några andra sånger från engelska språkets första bildningsperiod.

Bland andra svårförklarliga förändringar, som tillfölje af eröfringen försiggingo hos anglosaxiska folket, är således äfven uppkomsten af en så godt som ny skaldekonst; ty huru förklara, att sångens genius sänkte sig ned öfver det lifdömda folket just i de tider, då man fastmer kunnat vänta att det, liksom Israels slägter vid elfverna Babylon, bordt upphänga sina harpor i pilträd till ett tecken på sin förlorade frihet? Men måhända var det just smärtan, sorgen och förbittringen, som lossade dess tungas band, sedan dessa lidelser icke mera kunde gifva sig luft i handlingar af motstånd och hämd. Man kan nästan sluta dertill af det första ämne den sålunda nyvaknade sången omfattade. Det var Hereward, det anglosaxiska folkets Simson Agonistes, till hvars förherrligande det for första gången strängade sin lyra till sånger, hvilka spridde sig kring hela landet och blefvo så allmänna, att de redan på Ingulfi tid sjöngos öfverallt vid vägarne. [27] Tyvärr äro de nu spårlöst förlorade, såfram man ej får antaga, att de upptagits af Geoffroi Gaimar i hans rimkrönika, eller i den latinska krönikan "De gestis Herewardi", hvardera från medlet af XII:te århundradet. Emellertid är man sålunda icke i tillfälle att döma om den form, hvori folksången i sin början klädde sig.

Från denna sin upprinnelse ur sorgen och hatet fortgår han till allt gladare och mindre lidelsefull ton, tills han sluteligen anslår den tonart af munterhet, *merriment*, som förblir hans allmänna och egendomliga. I samma mon förlora sig de nationella ämnena uti sociala, allehanda partiintressen söka sig luft genom sången, de ädla familjernas, såsom de Montforts och Percys öden upptagas och sluteligen utbreder han sig öfver det enskildta lifvets tilldragelser, lemnande all historisk botten. Utom en liten sommarsång från medlet af trettonde seklet, utgör en partisång från baronernes och folkets gemensamma resning under Simon af Montfort det tidigaste prof på denna utveckling. Den riktar sig hufvudsakligen emot konungens broder, Richard af Almaine, men äfven prins Edward, ehuru sedermera så populär, faller under den bittra fördömsen. "Med lock eller pock, sir Edward, skall du rida utan sporrar på din grälle, rakaste vägen till Dover, men aldrig skall du hafva framgång, och

bittert skall det ångra dig att du öfvergaf din frändes ledning".[28] Formen är här ännu långt ifrån den sedan fixerade balladformen. Sången är ett i tilltal stäldt uttryck för politiskt hat, och versmåttet närmar sig mera romanens, ehuru den fyrradiga strofen och omqvädet tillkännage folksången.

Här kunna vi upprepa vår bevisning i afseende å Robin Hood-sångens upprinnelsetid; eftersom den icke mera vittnar om nationalhatet mellan stammarne, men icke heller om ett borgerligt krigs partihat, intager den en plats, som är belägen mellan sången om Hereward och satiren emot Richard of Almaigne. Mellan det förra ämnet åter och Robin Hood-sången har man förlagt fragmentet af en sångcykel, som behandlar ett likartadt stoff och liksom sammanknyter dessa tvenne. Det är sången om fribytarne i Inglewood, Adam Bel, Clym of the Clough och William Cloudesly. På samma sätt som kamraterne i Sherwood, ligga desse i fejd med auktoriteterna i "Carleile", de äro i akt förklarade för friskytte, hafva svurit hvarandra fosterbrödralag och sluta, "såsom nationen sjelf hade slutat", säger M. Thierry, med att ingå förlikning med konungen. Men detta fosterbrödralag är ett äkta anglosaxiskt drag — man erinre sig de trenne anglosaxiske krigarne i första året af eröfringen, hvilka innehaft land af klostret S:t Albans — här går mycket blodigare till än i Sherwood, fiendskapen är bittrare, och William Cloudesly har hela sin familj med sig, alldeles som i eröfringens första tider; på grund hvaraf fribytarne i Inglewood med skäl kunna föras i tiden närmare Hereward, kanske anses såsom närmaste efterföljare åt Osulf, son af Edulf, och Sweyn, Sigge son. Men till språk, ton och framställningssätt är denna sångcykel, sådan den finnes uppskrifven och bevarad i biskop Percys "Reliques", icke äldre än Robin Hood-sången; hvardera äro de affattade i femtonde seklet, i engelska folksångens blomslringsperiod, då blandningen mellan det ursprungliga allvaret i ämne och det muntra i tidens folklynne gaf åt sången dess ädlaste hållning och vackraste form.

Prins Henrik, sedermera Henrik V, är hjälten i de muntraste scenerna af Shakespeares dramer, han är prins för ett sällskap af godmodige, skroderande, stråtröfvande, drickande dagdrifvare, och säkert har aldrig ett lustigare lefverne förts i det *_business_* fulla London, än just under hans tid, före utbrottet af det åskväder som snart derpå gick löst i kriget mellan Rosorna; säkert har ej heller klasserna i England stått hvarandra så nära som på denna chevalereska tid, då försoningen dem emellan nyss var verkställd. Inom minstrelsyn, som nu stod i sin fulla blomma, med en utvecklad organisation, med sina egna lagar och institutioner, herrskade numera ett enda språk, alltifrån "the kings minstrel", ned till bänksångaren, hvilken från sin improviserade tribun i gathörnet för ett öre framsjüng utslitna ballader. På denna tid, då Englands kronprins kunde gifva sig i förd med Falstaff och hans följe, kunde väl ock den noble *minstreln*, som på riktsadlad häst drog omkring från slott till slott, tillåta att den egentlige folksångaren, hvilken hittills efter eröfringen burit det gamla gycklarenamnet *gleeman*, ifrån denna tid delade hans namn och äfven till en part hans chevalereska ämnen. Vi hafva sett att folksången likväl höll sig fri från den romantiska inbillningens fiktioner; men man kan dock icke underlåta att erkänna ett visst inflytande af det chevalereska lifvet, hvilket nu i sin upplösning spred sig mer eller mindre ut öfver alla klasser. Häraf förklarar sig ock, att den yppersta af alla ballader om Robin Hood bär titeln *Geste*, hvilken är den ursprungliga benämningen för den chevalereska hjeltedikten. Utom denna, hänför M. Étienne till detta sekels sånggrupp balladen *Robin Hood and the Monke*, och vi tillägga, på grund af stil, ortografi och språk, och äfven innehållet, balladen *Robin Hood and the widows three sons*.

Den utveckling sägnen om fribytarne i dessa trenne sånger vunnit måste i det närmaste motsvara engelska folkets egen utveckling ifrån Richard Lejonhjärtas tid till Henrik V, eftersom folksångens hjeltar lefva folkets lif. De engelske yeomännen vid denna tid kunde icke med samma ögon betrakta fribytarelifvet, som de anglosaxiske landtmännen i tolfte och trettonde seklerna. Ännu var visserligen denna *stout yeomandrie* ett krigiskt slägte, öfvadt i vapenbragder under fejderna med Skottland och Frankrike samt kampen mellan Rosorna; och såtillvida måste hjälten äfven i deras sånger vara en man af mod och vapenskicklighet. Men yeomannens ställning var redan fri och oberoende, han visste sig vara herre öfver sina lemmar och sin person alltsedan habeas-corporis-aktens stadfästande, jemte det att, ifrån början af detta århundrade, odlaren af jorden upphört att vara bunden dervid,[29] och sålunda var vorden en man för sig, som njöt af lifvet efter sin egen lust. Men i den fries boningar sjunger man ur en annan ton än i trälens. Sången blir muntrare, den upphör att till sin ton vara lidelsefull, och dess hjeltar upphöra att befläcka sitt hjeltemod med blodiga och vilda handlingar. Vid samma tid inträffar äfven den betydelsefulla förändring i statsskicket, att de mindre godsegarne, franklin'erne, som mer och mer närmat sig borgerskapet, tillsammans med detta bilda ett underhus, i hvilket åtminstone från 1425 det engelska språket tyckes varit rådande. Dermed hafva de lägre klasserna slutit sig tillhoppa till en samhällshälf, som intar ett betydande rum i statsaffärerna; en upphöjelse, som mäktigt måste verka till att höja deras sjelfkänsla. Annan måste tonen, annat måste äfven det skildrade lifvet vara uti sånger, hvori folket skulle finna sitt nöje, sedan det kommit till berättigande, än medan det låg förtrampadt och föraktadt. Tar man härtill ännu i betraktande det genom handel och industri tillvexande välståndet, som förädlar sederna och mildrar folkets sinne, får man i dessa tre omständigheter, frihetskänslan, den politiska sjelfständighetskänslan och välståndets ädlare njutningar, de elementarkrafter, under hvilkas inflytande diktstoffet i femtonde seklet utbildats.

Tillfölje af detta inflytande återfinna vi nu den gamle fribytaren såsom en ädel, nästan chevaleresk man, hvilken lefver lik en herrskare i sina skogar. När han blåser sitt horn, infinna sig väl halftannat hundrade af unga män, i gröna mantlar och med goda bågar i sina händer, samt böja vördnadsfullt knä, så att konungen sjelf, då han engång var närvarande, fann det vara en "underbart vacker syn". Också iakttager Robin Hood sjelf ett artigt sätt emot alla menniskor, tillochmed munkarne, så att då engång en sådan blifvit uppfångad och framföres, aflyfter han helsande sin befjädrade hatt, och då munken underlåter att göra detsamma, kallar han honom föraktfullt en "chorle", [30] en lymmel, hvilken icke lärt sig någon "curteysy". Derföre beprisar honom sången icke blott som en *proude*, utom ock *curteyse* outlawe. Denna courtoisie är icke sätt och manér allenast, den är följden af en elevation i karakteren, som åter härleder sig från medvetandet om den sjelfständiga och oberoende ställning han intager. Han är en fri *yeoman of the forrest*, som respekterar andras personer — om ock icke deras kassor — för det han respekterar sig sjelf. Detta bud öfverträder han endast den gången, då Little John lockat sheriffen till Sherwood och Robin Hood låter afkläda honom hans skinbrämade normandiska drägt samt i fribytarnes vanliga gröna kostym bland dem tillbringa natten, hvaraf dennes sidor jemmerligen begynna värka. Men det gör han, under hotelse, att i tolf månader låta honom utstå denna vedermöda, blott för att lära honom "efter hvad reglor en fribytare lefver", hvartill sheriffen utbrister: "O Robin, tag hellre mitt hufvud, än att jag skulle tillbringa här ännu en natt; dina reglor äro hårdare än någon eremits eller klosterbroders."

Men fribytaren har andra, ännu långt väsendtligare bud, hvilka för honom, liksom de chevalereska sedebuden för riddaren, utgöra den enda lag han erkänner. Han antänder aldrig byar, han plundrar aldrig kyrkor, han tar aldrig ocker, lefver icke i vällust, har icke våldfört någon jungfru, ej heller tubbat någons hustru; och detta är väl en bättre moral än mångt riddareideal kunde berömma sig af. När allt kommer omkring, blir den väsendtliga skilnaden mellan folklifvets och det adeliga lifvets chevaleri, att det förra är mycket sundare och friskare. Robin Hood är generös, men klok. Han ger sir Richard at the Lee den erforderliga summan, men som lån och emot borgen. Först när denne visat sig pålitlig och ordhållig, skänker han honom frikostigt både skulden och lika mycket till. Hans vänskap är bottenärlig och trofast, såsom samme knight fick erfara, men han kastar sig aldrig i halsbrytande omöjligheter. Märkeligast är dock hans galanteri, ehuru hans hjerta icke utkorat sig någon dam, hvars nycker kunnat sända honom till världens ända; ty i fribytarnes sällskap finnas icke några qvinnor. Men Robin Hood och hans män ofreda aldrig ett sällskap, der en qvinna befinner sig, ja det förtäljes, att då abbedissan i Kirkleys kloster, till hvilken han vände sig för att blifva åderlåten, falskeligen lät honom förblöda och sålunda bragte honom om lifvet, fribytarehöfdingen innan han dog gifvit sträng befallning åt sina män, att icke tillfoga henne eller klostret något ondt. Denna vördnad för qvinnan sammanhängde, aldeles som hos riddarne, med en hängifven dyrkan af jungfru Maria.

Robyn loved our dere lady,
For doute of dedely synne;
Wolde he never do company harme
That any woman was ynne.

Vi hafva sett, i hvilket spändt förhållande han stod till prelater och munkar. Men detta hindrade honom icke att vara synnerligen from och gudfruktig; han ville aldrig spisa innan han hört trenne mässor läsas, en till Gud Faders, en till den Helige Andes och en till jungfru Marias ära. Så hände det sig tidigt en majmorgon i pingsthelgen, då solen herrligt uppsteg och fåglarne gladeligen sjöngo, att Robin Hood befann sig vid ett sorgset mod öfver att på en så högtidlig dag icke kunna åhöra ottesång eller mässa. "Mer än fjorton dagar, sade han, äro gångna sedan jag skådat min frälsare; i dag vill jag till Nottingham, så hjelpe mig den milda Maria." Han beger sig åstad, beledsagad endast af sin trogne vän och följeslagare Little John; men under vägen skjuta de till måls och råka deröfver i delo. Little John återvänder harmsen till Sherwood, och höfdingen inträder ensam i S:t Marys kyrka. När han här knäfaller vid korset, igenkänna honom alla närvarande, bland hvilka äfven befann sig en "gret-hedid" munk, som smyger sig med hast och underrättar sheriffen. Stadsportarne stängas, och en skara män inbryta i kyrkan samt öfvermannar den bålde fribytaren, sedan hans klinga brustit i stycken emot sheriffens hufvud.

Vi hafva antydtt, att de högre klassernas lif kunnat något inverka till att gifva folkets sång denna chevalereska ton; vi hafva ock antydtt, att denna väsendtligen berodde på folkets egen lyckligare ställning under femtonde seklet; men vi måste äfven framhålla, att den ädla hållningen hos folksångens hjelte förnämligast grundar sig på den karakter han från begynnelsen egde. Han var allt ifrån början en beskyddare af de fattige och förtryckte, han tog af den ena, for att kunna gifva åt den undra, och slog den ena for att skydda den andre, och detta var ju hufvudstycket i de chevalereska budorden. Härvid behöfdes således icke stor förändring af det ursprungliga ämnet; blott att han helt och hållet förgät det nationella hatet — ty en sådan bestämning ingick alls icke i riddaremaximerna — och löste sig, liksom riddareväsendet i tiden hade löst sig, från alla slags nationella band, samt vann en viss sorglöshet, ett visst "får-gå" i sin karakter. Men äfven i detta stycke röjer han en långt bättre art an romantikens

idealer. *Han* tar icke och ger icke efter nyck, utan efter en högre ordning; han tar alltid af de rike och öfvermodige, och ger alltid åt nödlidande, och följer dervid den humana plägseden, att låta enhvar sjelf uppge sina medförda tillgångar, och att taga endast då, när delinqventen uppgifvit mindre än han verkligen befinnes hafva medfört.

Man lär icke lätteligen hos någon riddare af stigen anträffa ett trefligare sätt att stråtröfva, än det hvarpå Robin Hood lättar de resandes kassor, hvilka med pengar, pomp och ståt färdas genom skogen. Han har merändels en munter förevändning till hands. Robin Hood älskar äfventyr lika väl som någon *knicht errant*. Men går han icke sjelf att uppsöka sådana, måste de komma till honom. Han spisar högst ogera utan bordssällskap. Måltiden smakar honom icke, "innan han fått någon bård baron, eller någon sqvire eller annan man som bor der vesterut", att dela den med sig. Han utsänder derföre sina män, med goda bågar i händerna, att posta vid Watlynga-vägen.[31] Här spilles intet blod, ty vid anblicken af de spända bågarna flyr hvem som fly kan, och som icke ser sig nödd att antaga inbjudningen, hvilken vanligen framföres med den förebråelse, att gästen så länge låtit Robin Hood gå fastande och vänta. Han beledsagas in i skogen till höfdingen, och man sätter sig att spisa. Bordet är godt, ty fribytaren kan bestå allt slags villebråd, han har svanor och andra läckerheter ifrån floden, som sorlande genomflyter obygdén, han har ymnigt af fasaner, ja i skogen finnes ej en så liten fågel, att den icke funnes på hans bord, tack vare de goda armborsten; man har med skäl anmärkt, att det spisas nog rundeligt och ofta i detta ideala lefverne. Men efter måltiden uppenbarar Robin Hood en annan egendomlighet, som för gästen är lika oväntad, men säkert mera obehaglig, än hans förekommande sätt att inbjuda. Han äskar betalning för sin förplägning, ty, säger han, "det är icke skickligt att en yeoman går i kostnad för en gentleman. Säg, jag ber er, huru mycket finnes i er kappsäck?"

Detta lefverne hör till dagordningen i Sherwood och afbrytes endast då sheriffen utlyst någon målskjutning, eller ett allmänt företag lockar fribytarne ur sina gömslen. Är man således mera härdad till sin natur än Nottinghams sheriff, lefver man ganska gladt och muntert i den grönskande skogen. Också älska fribytarne honom såsom man älskar ett hem, med alla dess kända kära bilder, hvilken hemkärlek ej kan väcka någon förundran, ty i Sherwood är en evig vår, der är alltid pingst eller midsommar, alltid äro löfven "smala och långa", och fågelsången muntert klingande. Derföre trifves icke Robin Hood vid konungens hof; när han uppehållit sig der i femton månader gripes han af en djup längtan åter till sina skogar. Han får ingen blund i sina ögon, ingen spis vill smaka, intet tidsfördrif roa honom. Och när han åter kommer till Sherwood, är der lust och gamman som förr. Morgonen är daggfrisk och klar, och de muntra fåglarne hålla allt än på med sina små toner, "notes small".

I engelska folksången framträda icke tvenne mäktigare känslor, än dessa båda, hemkänslan och känslan för naturen. Också finnas icke tvenne känslor, som så troget skulle följt Anglosaxaren från början till slut, den ena utmärkande för Germanerne, men bland alla Germaner främst för Anglosaxaren i lifvet som i sången, den andra gemensam för all folksång. Vi må låta Beda tala, han är den äldsta tolken af anglosaxiska folkets känslor och tankar.[32] När Paulinus förkunnade kristendomen för konung Edwin af Northumberland, sammankallade denne sitt witena-gemot, för att höra de vises tanke om den nya läran. Då uppstod i församlingen en konungens thegn och talade sålunda: "Så synes mig, o konung, människans närvarande lif, i jemförelse med den okända tid som skall komma, att det liknar den snabba flykten af en sparf genom rummet, hvori du sitter till måls i vinterqvällen, med dina ealdormen och thegner, och en värmande brasa på golfvet, medan stormar och regnskurar och snöfall råda derute. Sparfven kommer och flyger in genom ena dörren och genast derpå ut genom den andra. Under det han nu är inne, är han trygg för vinterstormen; men det är allenast ett ögonblick af ljus och klarhet, hvarpå han åter försvinner ur din åsyn ut i den mörka vintern dädan han kommit. Så är ock med detta människolif, att det varar för en kort stund allenast, men om hvad som föregått eller hvad som skall efterfölja känne vi platt intet. Alltså, säger jag, om den nya läran innehåller någonting visst härom, synes hon rätteligen värd att efterföljas." Hvilken ton af hemkänsla, och af känsla för naturen genomgår icke den ruggige mannens tal? Och samma kärlek för hemmet, som här talar ur den northumbriske krigarens mun, röjer sig i de anglosaxiska lagarnes oafslätliga vård om qvinnan, familjen och hemmet,[33] samma känsla lefver än i den moderna Engelsmannens *fireside*-lust. Man skulle knappast vänta sig några spår deraf i sången om hemlöse fribytare, hvilka öfvergifvit familjen och härden; och dock klingar den äfven här omisskännelig. Skogen har för fribytarne öfvertagit hemmets roll, och solboet under *the trustyl tree* är deras härd. Detta träd är en gammal trofast[34] lind, der höfdingen har sitt högqvarter, der hans bord dukas, och dit männen samla sig vid ljudet af hans horn. När Little John drar ut att befria Robin Hood, den gången då denne öfvermannats i S:t Marys kyrka, förmanar han sina kamrater: "Sen väl till, att J bevaren vårt lummiga träd."

I dessa sånger sammanfaller sålunda hemkänslan med naturlusten, som på mångfaldigt sätt genomströmmar dem. Denna sednare, som på engelska folklyran anslagit den första ton, hvilken framträngt till våra öron,[35] kunde näppeligen erhålla ett homogent ämne att flyta ut i, än det naturfulla fribytarelifvet. Vi hafva sett huru han verkar direkte målände, i det han skapar en evigt grönskande vår i Sherwood. Men han uppenbarar sig äfven indirekt, hos personerne i sången. I den

glada gröna skogen, under naturens mäktiga inflytelser, strömmar blodet friskt i den engelske yeomannens ådror, han befinner sig väl, är vid goda vätskor, som det heter. Välbefinnandet åter gör hans sinne muntert, han blir *humurous*, full af infall och godmodigt skämt. Denna naturhumor — benämningen är Vischers (Aesthetik, § 216) — bildar den första form, hvori den engelska humorn framträder. Hon höjer sig öfver det blott burleska genom den sjelfkänsla, hvilken härflyter från folkhjeltens medvetenhet om sitt stolta oberoende och sin eleverade ställning; i hans infall finnes derföre alltid en högre mening, än hos det enkla utbrottet af putslustighet, och hans skämt beherrsas af en viss naturlig intelligens. Men hon har icke höjt sig till den fritt och liberalt bildade humoristens ideala ståndpunkt, dertill är sambandet med naturen alltför intimt. Folksångens humoristiska personlighet kan icke umgås med naturen på det för den högre humorn rätta och behöfliga sättet, sålunda att han skulle lägga naturföremålen eller rättare föremålens natursida såsom motsats till sublimiteten, och genom sammanställningen mellan deras lägre ändliga egenskaper och människans högre oändliga sträfvanden frambringa humor. Dertill är folksången icke fri nog, han måste stadna vid det godmodiga, så att säga, bundna skämtandet.

Endast en gång kommer folksången nära nog upp till den högre humorn. Det sker, när den drifver sitt skämt in på ett fält, der man knappast skulle väntat sig det. Då sir Richard at the Lee för Robin Hood förtäljt sina bekymmersamma omständigheter, frågade denne, om han icke egde några vänner, hvilka ville gå i borgen för honom. "De hafva alla öfvergifvit mig, svarade riddaren, om icke Han som dog på korset vill hjälpa mig." — "Bort med slikt prat, genmålte Robin: tror du jag vill hafva vår Herre, Petrus, Paulus eller någon af dem till löftesmän? Du bör skaffa dig en bättre borgen." — "Sanfärdeligen, sade riddaren, jag vet af ingen annan, om ej Guds moder sjelf, ty hon har alltid stått mig bi." Då utropade Robin: "Sir Richard, du kunde genomsöka hela England och funne dock aldrig en bättre säkerhet för ditt lån." På sätt och vis missräknade han sig icke heller; ty den utsatta betalningsdagen uppbringar Little John och hans kumpaner, som i vanlig ordning posta vid landsvägen, en munk med ett praktfullt följe af femtiotvå män och sju packhästar. Det är öfvermunskänken i S:t Marys kloster, som är på väg till London, för att genom mutor söka tillvinna klostret sir Richards egendom. "Se här, tvifla aldrig mera på den goda jungfrun, sade Little John till Robin, som denna morgon varit mycket bekymrad för sitt lån; ofelbart hemtar denne munk betalningen, eftersom han är från hennes kloster." Munken protesterar och svär en sorgsen ed, att han aldrig hört talas om den borgesförbindelsen. Fribytaren förebrår honom hans syndiga tal; "alltid har ju vår Herre varit känd som en rättskaffens man, och likaså hans milda fru moder. Huru mycket medför du?" Åter bedyrar munken, att han icke har mer än tjuugu mark. "Om så är, vill jag icke hafva en penny; men har du mera, skall du mista det; ty jag gillar icke, att du förskingrar andras penningar." När munkens kassa uppräknas, befinnes deri åttahundra pund, eller dubbelt mera än fribytaren lånat sir Richard. "Hvad sade jag dig, munk, utbrast Robin, vår fru är den pålitligaste qvinna i kristenheten och den bästa borgen i hela England. Min helsning till den ädla jungfrun, att om Robin Hood kan vara henne till tjenst, skall hon i honom finna en vän, och om hon har behof af silfver och guld, skall hon erhålla tre gånger mera än hon behöfver."

Det tyckes, som skulle folksången icke hysa synnerlig aktning för religionen, då han talar ur denna ton. Vi hafva dock sett, att Robin Hood ingalunda är en gudlös man, utan tvertom mycket from och nitisk i sin tro. Men han kan det oaktadt mycket väl skämta med kulten och försätta den snikne munken, som är kultens yttre tillbehör, uti en rätt komisk ställning till densamma, utan att träda sin religiösa känsla för när. Men detta kan han endast derigenom, att hans religiösa känsla icke är ängslig och bunden af kulten, såsom hans känsla var bunden i förhållande till naturen. Den äkta medeltidskristne, som väl kunde yr draga omkring i en rasande burlesk åsne- eller narrfest, skulle likväl icke kunnat skämta såsom han. Man finner här symtomer som förebåda reformationen; de Wicklefytiska lärorna hade begynt lossa på de gamla bandena och gifva kulten i händerna på folket, då förhållandet dittills varit det omvända.

Å andra sidan slår folksången icke sällan öfver i det burleska. I denna riktning utbildar den en figur vid sidan af höfdingen uti hans trogne vän och sekund-chef, Little John. Denne är en engelsk Eulenspiegel, men med mycket ädlare hållning; han är icke lössläppt, fast han älskar upptåg, han är tapper på samma gång som förslagen, han är frikostig och hjälpsam som hans herre, om han ock icke eger dennes lyftning.

A more merry man than J am one
Lyves not in cristianté,

säger han om sig sjelf. Ingen förstår så som han, att spela spratt på spratt åt sheriffen. Han ger sig i dennes tjenst och passar på tillfälle, då hans herre är ute på jagt, att tillställa ett grundligt kalas på ölet och vinet i källaren, sedan han derförinnan slagit hofmästaren sönder och samman, kämpar ett envige med kocken i köket, hvilket slutas dermed att de stridande försonte räcka hvarandra handen och kocken följer Little John till Sherwood, medtagande allt sheriffens silfver. Ditkommen besinnar han sig på ett än djerfvare företag, hastar att uppsöka sheriffen och narrar denne med berättelsen om en stor och präktig grönfärgad hjort med sextio-greniga horn, att följa honom till Robin Hood, der hans hjerta

vill brista, då han ser sin kock i fribytarhöfdingens tjänst, sitt silverförråd uppdukadt under den lummiga linden och slutligen sig sjelf i friskyttarnes våld. Ej heller förstår någon bättre än Little John att uppbringa de förbifarende och obliera dem att spisa med hans herre, och när sedan packningen skall undersökas, är det han som uppräknar penningarna i sin utbredda mantel. I sitt sätt att tala har han en blandning af tokrolighet och käck oförskämndhet, i det han aldrig ger en sak sitt rätta utseende eller namn. När han för Robin Hood presenterar sheriffens kock med det röfvade silfret, säger han visst icke: se här, mästare, denne har jag tubbat och detta har jag tagit; han säger sirligt: "Den bälde sheriffen helsar dig rätt mycket och sänder dig sin kock, sina silverkärl och trehundra pund." Och när han uppbringar öfvermunskänken från S:t Marys kloster, tilltalar han honom strängeligen: "Drabbe olyckan din kala hjessa under hattbandet, att du sålänge låtit min herre vänta på dig med middagen." Sången tillåter sig ungefär samma skämt med honom sjelf, då han kallar honom Little John, ehuru han är af en jättelik växt.

Sådan är väsendtligen andan och tonen, hvilken femtonde seklets folksång inlagt i fribytarlivet. Det återstår oss ännu att taga i betraktande formen, hvori den klädt detta ämne.

I öfverensstämmelse med realismen i den engelska folksångens lynne, är den äkta balladen en enkel konstlös berättelse. Då vi i svensk öfversättning ega den förträffligaste af dem alla, Chevy-jagten, om hvilken redan sir Philip Sidney förklarade, att den inverkade mäktigare på hans hjerta än klangen af en trumpet, må denna tjena som förebild. Grefve Percy har svurit en ed, att i tvenne runda dagar jaga hjortar på Chiviats berg, till trots för riddar Douglas och hans män. Detta leder till en strid "on the debatable ground", i hvilken de begge höfdingarne falla och många af deras män. Större är icke det ämne, hvaraf minstrelen frambringar en af de herrligaste sånger någon folklitteratur har att uppvisa. Och hvilken är den konst han härvid använder? I plananläggning och disposition så godt som ingen. Han berättar den enkla händelsen troget såsom den tilldragit sig. På samma sätt består Robin Hood-sången af en samling enkla tilldragelser, af hvilka enhvar ursprungligen utgjort ett litet epos för sig, med ytterst enkel uppräning. Så skildrar en sång t.ex. Robin Hoods möte med riddaren, sir Richard at the Lee. Fribytarens står i den gröna skogen, han vill icke dinera innan någon förbifarende hemtats honom till bordssällskap, männen utsändas med bestämda förhållningsordres, de uppfånga riddaren, man spisar, samtal uppstår om riddarens olyckliga belägenhet, fribytarens hjälper honom och begåfvar honom rikligen med skänker, hvarefter de åtskiljas. Detta ämne behandlar sången sålunda, att han efter en kort ingress, deri åhörarne manas till uppmärksamhet och hjelten introduceras [36], direkte öppnar ämnet med att motivera hjeltarnes företag i ett samtal, ock derefter fortgår, upptagande endast hvad sir Walter Scott kallar "the leading circumstances of the incident". Är sångaren nödsakad omfatta tvenne händelser i samma ballad, indelar han den helst i *fytt* eller underafdelningar, af hvilka hvarje oftast hade sin skilda melodi; en sådan afdelning företog han sig dock stundom, i händelse sången blef för lång, blott för hvilans skuld. Dock händer äfven, att han sammanför tvenne händelser i en sång, och gör då sin öfvergång helt konstlöst, såsom i fjerde sången af lityll Geste:

Now lete we that monke be styll,
And speke we of that knyght.

Samma behandlingssätt använder sången vid de öfriga sägnerna: Little Johns puts med sheriffen, öfvermunskänkens vidrigheter i Sherwood, sheriffens hämd, Robin Hoods förbund med sir Richard och slutligen Robin Hood och konungen. Jemte sägnen om Robin Hoods ofärd i S:t Marys kyrka samt huruledes han befriar enkans tre söner, utgöra dessa berättelser allt hvad af femtonde seklets tradition om Robin Hood finnes öfrigt. Utan tvifvel hafva de alla från början utgjort sjelfständiga ballader, såsom fallet ännu är med de tvenne sistnämnda; hvaremot de föregående små epopeerna, sannolikt kort förr än de af Wynkyn de Worde utgåfvos, sammanförts till en cykel under namn af *the Lityll Geste of Robin Hood*. Denna sammanställning är icke folkets verk; ty det inre sammanhang och den fullständiga ömsesidiga motivering, som sålunda gifvits sångerna, röjer ett konstnärligt tillgörande.

Sir Walter Scott, som visserligen bör förstå saken, säger att poetens konst hufvudsakligen beror på förmågan att "förkroppsliga och i detalj framställa omständigheter, hvilka existera endast i hans egen fantasi";[37] denna framställningsförmåga kallar han den höga skapelsekraft, hvilken gifvit poeterne deras namn af *poietes, maker, sceop*, och vi kunna tillägga *seppä*. Detta blir isynnerhet fallet med folksången. Vid denna ytterliga enkelhet i plananläggning och disposition vore det förbi med allt intresse för densamma, om ej dess konst hvilade på sjelfva framställningen. I sjelfva verket är det dock svårt vid all slags poesi, att göra denna åtskilnad mellan uppfinning och framställning, men framförallt vid folkpoesin, hvilken mer än den konstnärliga har tycke af en naturprodukt, der ingen eftertänkande konstnär vårdat sig om vexten, och derföre ej heller någon åtskilnad kunnat uppstå mellan grundtanke och form.

Af denna fullständigare identitet kan man sluta, att framställningssättet måste vara likaså enkelt, realistiskt och på saken gående, som dispositionen. Liksom i den sednare endast händelsens hufvudmomenter upptagas, användas här endast väsendtliga drag, som kunna bidra till bildens

förtydligande. Härvid understödes folksången af den skärpa i åskådningen, som är hvarje våldanadt naturbarn egen. När han tecknar den sorgbundne sir Richards person, heter det:

All dreri then was his semblaunte,
And lityll was his pryde,
Hys one fote in the sterope stode,
That other waved besyde;

och man måste medgifva, att han lyckas, genom att anföra blott de tvenne omständigheterna med anletets och fötternas hållning, återgifva en fullkomlig triste-figura-bild. Då Robin Hood och konungen, hvilka med alla sina män klädt sig i Lincoln-grönt, tillsammans återvända till Nottingham, förskräcktes stadens innevånare vid den tanken, att konungen var slagen och fribytarskaran på väg att öfverfalla dem.

Full hastly they began to fle,
Both yeomen and knaves,
And olde wyves that myght evyll goo,
They hypped on their staves.

Denna sinnlighet tränger sig fram ända i ord och talesätt, vid valet af hvilka hon, som en instinkt, leder folkskalden på rätt. Alltid heter det om fribytarne, då de inställa sig på höfdingens kallelse, att de komma "tripping over the lee", hoppande öfver tufvorna på fältet, eller "prycking on a row", trampande i rad efter hvarandra, såsom nödvändigt är för en skara, då den vandrar mellan träden.

Men utom denna sinnlighet finnes en annan omständighet, som åt folksångens uttryckssätt ger en gripande kraft. För vår del åtminstone fattas vi städse vid dessa ålderdomliga uttryck af en underbar känsla deraf, att de gått öfver talrika generationers läppar, hvarföre det icke är en individs utan seklers känslor, som i och genom dem uttala sig. Tillägger folksången ett epithet eller faller den ett omdöme, såsom då den skottska balladen om clanerna Elliott och Armstrong upprepadt säger: "They were a gallant cumpanie"; eller då i Chevy-jagten om de fallne lorderne säges:

Two better captayns wear not in Christianté,
Then that day slain wear ther;

så är det icke en enskildts flygtiga tycke, det är hela nationens ovanskelige kärlek och beundran deri uttalas: och då i den sednare hjeltedikten sångens medkänsla för Wetharryngton yttrar sig i dessa enkla ord:

For Wetharryngton my harte was wo,
That ever he slayne shulde be,
For when both his leggis wear hewyne in to,
Yet he knyled and fought on hys kne,

är det liksom sympatin hos alla de släkten, genom hvilka sången passerat, skulle gjutit sig i de konstlösa uttryckena, och deraf denna trohjertade tillförsigt strömmat in, som i förening med det enkla och omedvetna, ger all traditionel sång ett så egendomligt vemodigt behag. Detta är beslägtadt med poesin uti allt ålderdomligt i talesätt, plägseder och bruk. Dertill vinna den traditionella sångens enskildta uttryck, åtminstone de väsendtligare, genom denna bearbetning under flere generationer en afrundning och precision, som endast den store skalden genom mycken omsorg är i stånd att vinna; hvad som ursprungligen funnits öfverlopps har bortfallit, och hvad som erfordrats till bildens klarhet har tillagts; liksom de rullande stenarne i en fors under vågornas ständiga bearbetning blifva glatta och afrundade.

Jemte naturlusten, hvilken likaledes afsätter sig uti uttryckena, utgör denna i framställningen inneboende medkänsla det lyriska elementet i folksången; hos de mera heroiska balladerna till tonen elegisk, i Robin Hood-sången deremot, i öfverensstämmelse med grundtonen i dikten, skämtsam och munter. Föröfrigt framträder detta lyriska element på mångfaldigt sätt, dels i enkla talesätt och attributer såsom "good yemàn", "Robin Hood and his merry meynè" o.s.v., dels i direkta omdömen, men mest dock i skildringen sjelf, eller ur de handlande personernes mun. Med hvilken stolthet tecknar icke sången sin hjälte, då han inträder i S:t Marys kyrka och knäfaller framför korset:

All that euer were the churche within
Beheld wel Robyne Hode;

huru skämtsam är icke hennes ton, då hon skildrar det sätt hvarpå Robin Hood och hans män utöfvade sin frikostighet emot sir Richard at the Lee, och huru lifligt deltar hon icke i fribytarens samqväm med konungen, då de skjuta till måls och kindpusta hvarandra. Stundom vinner dock känslan än mera terräng och inträder i sjelfva handlingen, såsom vid framställningen af fribytarens trofasta

inbördes vänskap vid det tillfälle, då sheriffen under målskjutningen oförmodadt öfverfaller dem, hvarvid Little John såras i sitt knä och med sin vanliga hurtighet besvär Robin Hood, vid den tillgifvenhet han för honom hyser och vid alla tjänster han bevisat honom, att draga sitt svärd och taga hans lif, på det han icke måtte falla i sheriffens hand. "Det ville jag ej för allt guld, som finnes i det glada England", svarade höfdingen, hvarpå Much, mjölnaresonen, sägande: "Gud förbjude Lytell Johan, att du skulle öfvergifva oss", tog honom på sin rygg och bar honom väl en mil, under det han allt emellanåt stadsnade för att skjuta emot fienden. Samma känslfullhet visar sig ock, då höfdingen och hans vän på vägen till S:t Marys kyrka åtskiljts i full ovänskap, men Little John sedan, då Robin råkat i fångenskap, glömmande allt agg, sätter sitt lif på spel och öfverlistar både konungen och sheriffen för att befria sin herre. — Alldeles samma sätt att uttrycka sig begagnar äfven naturlusten; dels enkla ofta återkommande uttryck, hänförande sig till den gröna skogen, de qvittrande fåglarne, den vackra våren, dels direkta skildringar och utbrott, dels. äfven så, att den stundom inträder som motiv för handlingen, såsom den gången, då Robin Hood i den vackra pingstmorgonen under inflytande af den herrliga naturen kände ett så djupt behof att uppsöka sin frälsare. Den naturskildring, hvari sången vid detta tillfälle utbryter, är den längsta vi erinra oss hafva sett i någon folksång. Ty den utförda skildringen tillhör icke det omedelbara utbrottet, utan framgår ur en viss afsigtlighet och ur målningsbegäret. Förnämligast användas de korta enkla uttryckena, hvilka endast sällan förekomma meningslöst, såsom fallet är med den svenska folksångens: "för fågel och så ljuf" "förr än dagen dagas upp under östan", "grönan ö", "rosendelund", o. dyl. För liknelsen deremot har balladen intet sinne.

Genom denna lyrik, hvilken dock hufvudsakligen ligger endast i ämnets yttre omklädnad, gestalta sig de små epopeerna till sånger; den episka anläggningen får en lyrisk framställning, versen danar sig till stanzer, och den muntra andan i sångerna klingar ut i lustiga melodier. Af sådana har D:r Rimbault gjort en talrik samling, dels ur manuskript, dels från folkets läppar. De äro merändels olika för skilda ballader, då deremot metern städse förblir en och densamma, som engelska folket utkorat till en stående meter för sina sånger. Såväl Percy som Warton vill i detta versslag skåda en itudlad alexandrin. Huru härmed än må förhålla sig, är dock visst att balladmetern icke eger någon frändskap med det anglosaxiska fornnordiska meterslaget, likalitet som i framställningen återfinnas spår af de gamla metaforerna och liknelserna; utan antingen är den en ny skapelse, eller ock tillhör den, liksom sjelfva namnet *ballad*, det myckna folket upptog af fremlingarne och de lärde.

Naturligtvis är språket i dessa gamla sånger ålderdomligt, accentuationen vacklande, ordens betydelse antiqverad och satsbyggnaden styf. Men allt detta bidrar blott att för en modern läsare stärka den ålderdomliga trohjertade tonen, som ligger i sjelfva uttryckssättet. Folksången uppstår och lefver som en skogens blyga blomma, utan skötsel och ans, nästan omedveten om sin tillvaro, och kan derföre föga veta om sin klädsel. Så har ock händt, att många uttryck förblifvit stående, der den ursprungliga meningen förändrat sig till en annan, och fortfarit att, liksom vissnade partier i en frisk löfbeklädnad, ehuru meningslösa, ingå i dikten. Minstrelerne, hvilka betraktade dessa uttryck såsom samfäldt egendom, hade äfven goda skäl att icke bortkasta detta den traditionella sången *caput mortuum*. De behöfde dem för sig sjelfva, för att låta eftertanken ila till det som skulle sägas, och de behöfde dem för att gifva åhörarne rum att besinna sig på det sagda. I Robin Hood-sången, synnerligast lytell Geste, förekomma de dock sparsamt, hvarjemte de ofta återkommande uttryckena der hafva en viss betydelse, antingen de uttrycka den godmodiga stämningen och naturkänslan, eller bidra till att lokalisera, eller ock underhjelpa öfvergångarne. I detta sednare hänseende spela de en vigtig roll i balladens framställningssätt.

Den öfvervägande sinnlighet, hvilken åt framställningen i balladen ger sådan åskådlighet, medgifver i dess ställe icke åt folksången en reflektionsförmåga, som är erforderlig för diktens utveckling och framåtskridande. Sången sönderfaller derföre i en rad af små bilder, mellan hvilka han med svårighet finner öfvergången. Äro dessa bilder nära befryndade, gör han sig icke heller något besvär med öfvergången, utan ställer dem bredvid hvarandra med ett "then", eller med att upprepa i den sednare några ord ur den föregående. I annat fall hjälper han sig med någon af de stereotypa fraserna. När han till exempel skall förflytta scenen till S:t Marys kloster, sker det utan all förberedelse sålunda:

The abbot sayd to his covent,
There he stode on grounde, etc.

hvarvid den sednare meningslösa strofen dock tjenar att framhålla abbotens figur och låta åhöraren verkställa öfverflyttningen.

Ett annat sätt att framföra berättelsen är samtalet. Oförmågan hos det odisciplinerade sinnet att i reflexionen sammanfatta ett förhållande är orsaken, hvarföre obildade personer i sitt tal städse anföra andras eller äfven egna yttranden in extenso, inledande dem med ett "han sade", "och så sade den", "jag sade", o.s.v. Af samma oförmåga att referera, eller med egna ord återgifva de uppträdande personernes meningar, kommer det sig, att i folksången en så betydande del utgöres af dialog. Detta bidrar väsendtligen att öka åskådligheten, men följderna blir ock talrika upprepningar af det sagda,

såsom till exempel alltid när ett budskap skall aflemnas. Sålunda ingår ock i balladen på sätt och vis ett dramatiskt element, och vi skola i det följande se, att Robin Hood-sången icke stod fjärran från tiljorna.

III.

Sådan är de äldre sångernas uppfattning och behandling af fribytarelivet. Robin Hood är enligt dem en man af ädel karakter, högstämmt sinne och rena seder. Han intar en betydelsefull ställning af fiendtlighet emot de styrande, de mäktige och rike, af välgörenhet och beskydd emot de fattige och nödlidande. Han samlar sitt band till djerfva företag med sådan framgång, att det tycktes som ernade han göra sig till konung öfver hela nordlandet. Också lefver han som en kung i sina grönskande skogar, utan brist, utan sorger och motgångar, gladt förnötande tiden med jagt och muntra tidsfördrif.

I de sednare sångerna, hvilka i riklig mängd finnas bevarade från det följande seklet, har han undergått en väsendtlig omgestaltning. Robin Hood i *the lityll Geste* liknar sextonde århundradets folkhjelte ungefär lika mycket som den kække odal mannen, hvilken med mannamod dragit sitt svärd i blodig härnad för sin frihet och sin rätt, liknar sig sjelf der han återkommen fredligt vandrar efter plogen, eller skämtsamt deltar i landliga lekar. Denna sin förändring råår han sjelf icke för. Han har blott troget följt folket åt i dess egen utveckling.

Den moderna samhällsutvecklingen har uppenbarligen ledt derhän, att massan af folket allt mer och mer aflägsnats från allt direkt deltagande i de politiska händelserna. Sedan svärdets aristokrati i medeltiden efterträdte af intelligensens aristokrati, har massan, som med sitt mod och sina vapen gaf yttersta utslaget i baronernes inbördes strider, försatts i en ställning, der den icke annat behöfver, än så godt den förstår gifva sitt ja eller nej åt dagens ordfäktande hjeltar, hvilka handla liksom i ett dunkelt fjärran inför dess ögon.

Fram till denna ställning hade engelska folket tagit ett betydligt steg under tiderymden, som förflutit från Henrik V till Elisabeth. Allt sedan det långvariga kriget mellan Rosorna kallades yeomannen och borgaren icke till vapen förr än efter halftannat århundrade, då det långa parlamentet manade det att dömma mellan sig och konungen. Inga inbördes strider upprörde under denna tiderymd dess passioner eller underhöll den krigiska andan. Derförutom hade uppfinningen af krutet omgestaltat krigskonsten, förträngt det nationella vapnet samt bidragit att göra armeerna till skilda kaster, hvilka med folket stodo i ringa eller ingen gemenskap. I sådana leder fanns icke rum för yeomannen och hans långa båge, som ännu länge förblef hans stolthet och förnöjelse. Äfven frågorna i den inre statshushållningen rörde honom föga under Tudorska husets enväldiga styrelse. Folket hade öfverlemnats affärerna åt parlamentet, och äfven detta, när det någon gång sammankallades, ansåg sin uppgift vara att samtycka och underskrifva.

I denna aflägsenhet från de historiska händelserna upptages folkets sinne af det enskilda livets tilldragelser och känslor. Härmed försvinner ur dess sång såväl det stora i ämnet som det höga i tonen. Utom de gamla sägnerna hvilka fortsättas, och utom de hvilka öfverkomma från romantiken, utgöras de tillkomna ämnena för det mesta utaf lokaltraditioner af måhända allmänt menskligt intresse, men utan all historisk betydelse, af enkla tilldragelser inom familjelivet, eller sluteligen af kärlekshistorier. Detta sistnämnda blir nu mera det öfvervägande ämnet, och med detsamma får lyriken öfvertaget, balladen uttränges af visan. Endast den vexande herrskarinnan af verldshafvet gaf sig tillkänna äfven i folksången, och i norden af England, på den blodade gränsen emot Skottland, der de ädla familjerna Douglas och Percy intill slutet af ifrågavarande århundrade fortoro med sin chevalereska envigeskamp, fortlefde ännu hjeltelivet och hjeltetsången, tills kampen lyktar med den ignobla handlingen, då Douglas förrådde den flyktande Percy, efter Northumberlands och Westmorelands resning för att befria den fångna Maria Stuart. Balladen *The rising in the north* om lord Percys nederlag och flykt, utgör de sista vemodiga slagen af den fordna heroiska folksången.

Vid denna allmänna rigtning förlorar äfven Robin Hood sin hjeltenatur. Folket förstår icke mera hans ursprungliga ställning; det beröfvar honom hans ädla uppgift att vara de betrycktes och de lägre klassernas vän och beskyddare. Han hjälper icke längre sqvirer som äro i brist, och befriar inga yeomän ur rättvisans händer. Han uppbär sin skatt af den ena som den andra, hvilken passerar Sherwood. Här en simpel krukmakare färdas vägen fram, stiger han med sitt muntra följe ut ur skogen, lägger hand på hans häst och säger: "I tre års tid, krukmakare, har du skoat längs denna väg, och icke haft den artigheten att betala mig tull." "Ringa nog är dens artighet, som hindrar en fattig man när han färdas sin väg fram", säger krukmakaren, och inpräglar denna lärdom hos fribytare, genom att mörbulta honom med sin käpp; hvarefter de försonas, och Robin Hood tillbyter sig mannens dräkt samt hans lass. Dermed beger han sig till Nottingham, försäljer varorna och behagar högeligen sheriffens fru med sina billiga priser. Hon inbjuder honom till middag, efter måltiden tillställes målskjutning, och under någon förevändning narrar Robin Hood sheriffen till Sherwood, der denne får dyrt betala de billiga priserna samt hemsändes med många helsningar och en hvit springare till present åt sin fru. En

annan gång bedrifver han samma puts, förklädd till slagtare. Robin Hood känner numera intet värdigare sätt, att bekriga sin gamle fiende. Han har nedstigit till Little Johns ståndpunkt och antagit hans operationssätt. Endast en gång höjer sig sången till en värdigare handling, då han utrustar fribytarbandet att rädda den käcke Will Stoutly, som sheriffen fångat och är i beråd att hänga, oaktadt han ber som en nåd att med sina blotta händer få kämpa mot sheriffens män, för att sålunda få dö värdig sin mästare. Robin Hood svär att rädda honom eller dö med alla sina män. Hela skaran kläder sig i sin gröna dräkt, men höfdingen är i skarlakan, och vid denna anblick utbrister sången:

Good lord! it was a gallant sight,
To see them all on a row,
With every man a good broad sword,
And eke a good yew bow.

Också flyr sheriffen vid första skymten af fribytarskaran, och sheriffens män tyckte detta vara ett godt föredöme.

Men endast sällan samlar sig bandet numera till sådana allmänna företag. Det vanliga är, att Robin Hood ensam beger sig ut på äfventyr, möter en kittelflickare, en garfvare, en slagskämpe till munk, en herde, en tiggare eller annat simpelt folk, och ger sig i färd med dem, hvaraf slutet blir att fribytaren erhåller hederligt stryk och måste gripa till sitt horn för att kalla sina män till hjälp. Desse kunna då falla hela flocken öfver den ensamme vandraren, som nu i sin tur blir genompryglad. Detta är ignobla seder emot dem, då Little John på tremanhand med Will Skathelock och mjölnaresonen vågade sig i färd med öfvermunskänkens femtiotvå man. Öfverhufvud vankas det mycket prygel i dessa sånger. *The quarterstaff*, en famnslång stör, som efter vissa regler i slag, stöt och parad fördes med båda händerna, och som i de äldre sångerna alls icke framträder, spelar här nära på lika stor roll som bågen och svärdet. Med de ädlare intressena är all elevation, och med elevationen all chevaleresk anstrykning försvunnen ur fribytarelivet. Synnerligen omhuldade och synnerligen manhaftiga äro tiggarene. Det är nästan som skulle bettlarlifvet omfattas med större förkärlek af sången än fribytarlivet. Märkeligt är, att inom denna klass synes nu redan existerat ett slags brödraskap, utbreddt öfver hela England, att döma af hvad som antydes i den sången, der Robin Hood för infallet att utsända Little John på äfventyr förklädd till tiggare. Hvar helst han kommer, blir han anförare för bettlarskarorna. Han råkar slutligen i handgemäng med en trupp af fyra, utaf hvilka en som varit halt i sju år i hast under hans väldiga slag erhöll snabba fötter, en annan som varit döfstum begynte ropa, och en tredje återfick sin syn. Bytet var icke mindre än trehundra pund. Ty tiggaren har merändels mycket guld i sina trasor. Han har ock gemenligen en så stark och förträfflig quarterstaff i sin hand, att Robin Hood sjelf tvenne gånger dukar under för densamma. Se här det burleska idealet af desse nykomlingar inom Robin Hood-sången. Fribytaren var utgången som vanligt "sume pastime for to spy".

He met a beggar on the way,
Who sturdily could gang;
He had a pike-staff in his hand
That was both stark and strang;

A clouted clock about him was,
That held him frae the cold,
The thinnest bit of it, J guess,
Was more than twentyfold.

He had three hats upon his head,
Together stucked fast,
He cared neither for wind nor wet,
In lands where'er he past.

Den hurtige gamle mannen besvarar högdraget fribytarens stormodiga ord, och då denne spänner sin båge, slår han den med sin staf ur hans hand och låter svärdet fara samma väg. Robin Hood faller afsvimmad och anträffas i denna belägenhet af tvenne hans män. Desse bege sig att förfölja tiggaren, hvars gestalt ännu skymtar fram öfver bergena, upphinna honom och bemäktiga sig hans staf. Då denne finner sig försvarslös, griper han till list och lockar de tvenne männen med löftet om hundra pund, hvartill desse lyssna i hopp att sålunda kunna behålla penningarna för egen räkning, med hemlig föresats dock att ihjälslå den gamle för att tillfredsställa höfdingen. Men gubben, under det han fumlar med sina påsar, tar tillfället i akt att öfverhölja dem med mjöl,

Wherewith he blinded them so close,
A stime they could not see;
And then in heart he did rejoice,
And clap'd his lusty tree.

He thought if he had done them wrong,
In mealing of their cloaths,
For to strike off the meal again,
With his pyke-staff he goes.

Ett sådant plump och vulgärt lefverne föres nu i Sherwood. Folkhjeltarne hafva förlorat den finare själfkänsla, som förr inlade sans och reservation i deras munterhet, på samma gång de borttappat de ädlare syftemål, som gåfvo en högre mening åt skämtet. Munterheten, *the merriment*, har öfvergått till hejdlösa utbrott af en inneboende lustig disposition, *jollity*, och härmed är naturhumorn i sången sjunken till en burlesk komik. Om vi redan i de förra sångerna måste kalla folkdikningens humor ett af naturkänslan *bundet skämtande*, oaktadt den själfkänsla och besinning som då ledde henne, måste vi här säga att hon helt och hållet förlorar sig i den oförädlade naturlusten. Robin Hood-sången är numera öfverfull af de tokroligaste bilder och upptåg. Än ser man fribytarne i aftonskymningen dansande och trallande kring ett träd, vid hvars stam de upptändt eld för att rosta ett slaget villebråd, än hafva de tillfångatagit någon vördig prelat, hvilken de tvinga att i sina ridstöflar deltaga i dansen, eller att fastbunden vid trädet läsa en mässa för dem. En annan gång, då fribytaren ger sig till att förena en olycklig älskande, Allin-a-Dale, med hans käresta, som biskopen just står i begrepp att viga vid en gammal rik riddare, uppträder Little John i koret, iklädd biskopens kåpa, och föreluser paret, och på det att tre gånger icke skulle vara för litet, upprepar han under församlingens hjertliga skratt, sju gånger den öfliga frågan.

M. Étienne är dock för sträng emot denna glädtiga folkpoesi, och M. Villemain i sin *Tableau de la Littérature du Moyen Age* har alls icke förstått densamma. Måhända har en fransman icke nog sympati för det sunda hjertliga skrattet, hvare icke finnes mycket af förstånd och qvickhet, men destomer af godhertad rolighet. Måhända anslås icke heller hans känsla synnerligen af den öfersvällande naturlust, hvilken mäktigare än tillföre nu frambyter i sången, och hvilken icke sällan just är den, som sätter de besatta infallen i fribytarne sinnen.

In summer time, when leaves grow green,
And flowers are fresh and gay,
Robin Hood and his merry men
They were *disposed to play*.

Gripne af naturens friska krafter "some would leape, and some would runne, and some would use artillery". Det är som hörde man deras jubelrop och klingande skratt i den daggiga sommarmorgonen, blandadt med bågors klang och hornskall vid jagten, då

Will Scadlocke he kild a bucke,
And Much he kild a doe;
And Little John kild a hart of Greece
Five hundreth foot him fro,

en bedrift, som så behagade höfdingen att han utropade: "Gud välsigne, John, ditt trygga hjerta: om jag än sökte på hundrade mil, funne jag icke din like." Robin Hood står uppenbarligen här i beråd att öfvergå till den sinnebild för vårens behag och nöjen, vi funno honom ännu i dag utgöra uti det engelska landtlifvet. Han är nu i än högre grad en skogens son, hvars lefnadssätt och lynne väl bevisar, "att han ej är född i smyckadt gemak eller festlig sal, utan bland liljebloomstren i en grönskande lund."

För inflytandet af denna naturlust måste icke sällan äfven sångaren själf gifva vika. Stundom stadnar han i sin berättelse, för att gifva luft åt sitt deltagande i det lustiga lifvet, han utropar: "what a singing and dancing was in the green wood", och mellan verserna bryter han ut i ett jublande: "with a hey down, down, and a down!" Dessa symptom, jemte det ökade rimmet, som nu inskjutes äfven midt i versraden, antyda att balladerna om Robin Hood äro stadda i en utveckling, der det episka allt mer försvinner, tills de förlora sig i helt och hållet lyriska visor, sådana som the *Furry-day-song* och andra utgjutelser af folkets känsla.

Utom naturkänslan finnes äfven ett annat inbrytande element, som upplöser det allvarliga uti fribytarlifvet och öppnar vida vägar för känslan, att strömma in i själfva det episka ämnet. Vi funno tillföre fribytarlifvet fullkomligt fremmande för all erotik. Robin Hood bar en hög och ädel vördnad för qvinnan, åt hvars ideal han i den Heliga Modren egnade en uteslutande dyrkan. Men i fribytarne sällskap funnos inga qvinnor, och kärleken uppträdde ej under någon form såsom motiv i dikten. Redan i balladen *Robin Hood and the Potter* öfverraskas man derföre af en helt ny och fremmande känsla vid fribytarens galanta beteende emot sheriffens hustru. Ut i *Robin Hood and Allin a Dole*, som är den vackraste sången i hela cykeln, herrskar den erotiska stämningen på det för folksången egendomliga, barnsligt naiva sättet. Allin-a-Dale vandrar genom Sherwood, djupt bedröfvad vid förlusten af sin käresta och suckande vid hvarje steg "alack, and well a day", han har icke annat guld att gifva fribytarne än sin förlofningering, hans stackars hjerta är i grund förkrossadt. Efter den lustiga vigseln

åtföljer det nygifta paret fribytarskaran, som i den sångkunnige Allin erhåller sin minstrel, och i hans "finikin lass" den första tärnan i Sherwood. Men snart snärjes äfven fribytaren sjelf i kärlekens garn. Än är det garfvarens dotter i Barnesdale, som fångslar hjelten och följer honom till Sherwood, der han bekämpar och nedgör hennes förföljande bröder.[38] Än anträffar han i Sherwood herdedrottningen Clorinda, i grön sammetsdrägt, med båge och pilkoger, samt sammanviges med henne af presten i Dubbridge, hvaraf man finner att Robin Hood redan gjort sitt inträde i förnämre kretsar, bland den italienska herdepoesins skapelser; också är han nu sjelf son till en sqvire. En annan gång kommer en djupt bedröfvad "fair damsel" till Sherwood, förtäljande att prinsen af Arragonien med en stor här och tvenne jättar belägrar London och skall erhålla konungens dotter, såframt ej till viss dag trenne riddare inställa sig att besegra den horrible prinsen och jättarne. Och hvem hade väntat sig, att Robin Hood, Little John och Will Scadlock, de fordne *yemen of the forrest*, afläggande sin gröna drägt, skulle ikläda sig äfventyret att med hjälm och lans befria en prinsessa från en ovärdig prins och tvenne jättar? Naturligtvis tillfaller hon någon af befriarne, och naturligtvis väljer hon Will Scadlock, som i sjelfva verket är son till lord Maxfield, ehuru han ock är nevö åt Robin, hvilken således icke heller kan vara af så alltför dålig börd. Så äro nu folkhjeltarne introducerade i romanens verld. Sir Walter Scott[39] har bevarat en ballad med titel *Rose the red and white lily*, der tvenne ädla damer fly undan sin styfmoders tyranni, och den ena tar sin tillflykt till en fågelfri man i Barnesdale, hvilken är ingen annan än Robin Hood, såsom bevisar sig, utom af mycket annat, deraf att i en annan likartad skottsk ballad detta uttryckligen uppgifves om tvenne konungadöttrar, af hvilka den ena blir gift med Robin Hood, den andra med Little John.

Så långt har kärleken vilsefört folkhjeltarne från deras ursprungliga karakter. Tydligan äro dessa kärleksäfventyr till en början icke folkets verk, ty de grunda sig alla på förutsättningen om Robin Hoods ädla börd, och måhända äro balladerna om desamma verk af någon nobel minstrel, som roat sig med att dikta i folkets tonart. Annat är deremot förhållandet med *maid Marian*, hon är gifven honom af folket sjelft till att förljufva hans ensliga lif, ehuru äfven hon till sin upprinnelse sannolikt icke är engelska folkets skapelse. Man känner att redan år 1392 skolgossarne i Angers årligen plägade uppföra ett herdespel *Robinet et Marion*, hvilket är det tidigaste prof på scenisk konst hos Fransmännen.[40] Denne Robinet är icke vår hjälte, ty om man ock antog att hans rykte till denna tid hunnit sprida sig till Frankrike, finnes dock i hans hemland intet spår att han redan då skulle antagit någonslags idyllisk herdekarakter. Sannolikt är detta ett ursprungligen fransyskt ämne, hvilket tidigt öfverkommit till England och för namnlighetens skuld sammanförts med Robin Hood-ämnet, då detta begynte förfalla. I Henrik VIII:s tid var det ett högeligen älskadt majspel bland folket, och utvidgades genom upptagande af Little Johns karakter och åtskilliga tilldragelser ur fribytaresångerna. I detta skick har Robin och hans maid Marian, efter hvad vi sett, intill våra dagar hållit sig uppe på folktheatern i majspelen och morrisdanserna, såsom hufvudgrupp och kärna för en mängd andra vexlande figurer. Å sin sida upptog folksången från folktheatern maid Marian såsom föremål för sin erotiska känsla, hennes theaterkrona och långa slöja samt brokiga klädning utbyttes emot fribytarens plymagerade hatt och gröna drägt — ty liksom till en motsats deraf, att hennes karakter på scenen merändels återgafs af en gosse, kostymerar sången henne alltid i manlig drägt — och slutligen, då äfven folket funnit smak i att ingjuta högadeligt blod i den fordne folkhjeltens ådror, tilldelades naturligtvis ock hans tärna en högförnäm börd. Af Robin Hood-sågnen uppstod sålunda ett af dessa efterromantiska ämnen, hvori någon genom börd eller bedrifter utmärkt man af olyckan nedkastats till samhällets lägre regioner, eller äfven utstöttes ur detsamma, och dervid följes af sin älskade genom alla skiften. Orsaken till den gunst man städse visat dylika ämnen anger författaren till Hudibras förträffligt:

For, as we see th'acclipsed sun
By mortale is more gaz'd upon,
Than when, adorn'd with all his light,
He shines in serene sky most bright:
So valour, in a low estate,
Is most admir'd and wondered at.

Och häri har man väl hufvudsakligast att söka orsaken till denna oväntade omgestaltning af Robin Hoods öden. I balladen *Robin Hood and Maid Marian*, den enda öfriga der fribytarens tärna besjunges, är Robin Hood en earl of Huntingdon och maid Marian en dam af "noble degree", som, då hennes älskade drabbas af olyckan, "with finger in eyen often did cry" samt förvirrad af sorgen klär sig till page och uppsöker honom.

When bold Robin Hood his Marian did see,
Good lord, what clipping was there!
With kind embraces, and jobbing of faces.
Providing of gallant cheer.

Man tillställer ett ståtligt kalas och begynner ett rundeligt drickande och skålande, hvilket bättre än något annat bevisar att balladen är äkta och utgången från samma fantasi, som tecknat Robin Hood i

sitt dryckesenvige med kittelflickaren, *the Tinker*.

Men detta är icke enda beröringen mellan folksången och scenen. Vi afse icke Anthony Munds tvenne skådespel "*the Downfall*" och "*the Death of Robert, earle of Huntington, afterward called Robin Hood of merrie Sherwodde*", hvareid Marian göres till Mawd eller Mathilde, lord Fitzwalters dotter, hvilken Stow förtäljer att af prins Johan utan land blef förgifven i Dunmow; ej heller Ben Jonsons påbegynta herdespel *the Sad Shepherd*, eller alla de interluder och sångpiecer, i hvilka ämnet användes af allehanda skaldar till förherrligande af lord-major-fester och andra högtidligheter; ty alla dessa, i hvilka folksången mer eller mindre troget anlitats, äro verk af den individuella fantasin, som efter godtycke väljer sina ämnen. Det gifves mellan folksången och scenen en omedelbarare beröring, hvilken af Fordun, i hans ofvananförda krönika antydes, då han säger att redan på hans tid (fjortonde århundradet) mängden var fast betagen i att fira Robin Hood med komedier och tragedier. Sjelfva minstrelsyn stod scenen nära. Den reciterande minstreln beledsagade vanligen sin sång med aktion och uppträdde dervid icke sällan på någon improviserad ställning. Vandrade flere tillsammans, utförde hvar och en sin andel af sången, ifall dess längd gaf dertill anledning. När sedan boktryckerikonsten bragte minstrelerna på fall och de lösa bladerna öfvertogo sångernas kringspridande, återstod för dem såsom den enda räddningen, att utbilda den sceniska sidan af sin konst och genom föreställningar underhålla mängdens intresse. Detta kunde så mycket lättare ske, som balladens dialogform underlättade förvandlingen till dramer. Af dessa den dramatiska konstens förstlingar har Mr Ritson lyckats upptäcka endast en, *a Playe of Robyn Hode*. Denna i många afseenden högst intressanta produkt är hopsatt af de tvenne balladerna om Bobin och krukmakaren samt Robin och tiggarmunken (*the curtall fryer*). Man ser personerna uppträda dels förtäljande dels samtalande, men mellan deras talpartier äro ofta luckor, hvilka förmodligen fylles af pantomim. Först framträder Robin Hood med sina män och berättar ett äfventyr. Sedan infinner sig personen, med hvilken han bestått detsamma, efter någon högst otymplig ordvexling falla de i handgemäng med hvarandra, och försonas sedan lika saklöst, som de begynt att strida. Tiggarmunken, som här kallas Frier Tuck, inkommer sågande:

Deus hic, deus hic, god be here!
Is not this a holy word for a frere?
God save all this company!
But am not J a jolly fryer?
For J can shote both farre and nere,
And handle the sword and bucklér,
And this quarterstaffe also.

Efter en plump ordvexling, föreställes munken bära fribytaren öfver ett vatten och nedfälla honom deri, hvarpå de anfälla hvarandra. Robin sammanblåser sitt band och munken hvisslar tillsamman sina hundar. Sedan kommer försoningen, då Frier Tuck ingår i Robin Hoods tjänst.

Då nu händelsen här öfverensstämmer med händelsen i balladen *Robin Hood and curtall*[41] *Fryer*, samt munken här bär namnet Tuck, har man sålunda i sagde ballad historien huruledes denna utomordentliga personlighet inkom i fribytarelivet. Men han är äldre än som så, och har till en tid hållit sig skild från Robin Hood-ämnet i majspelen och folkförlustelserna, innan han, liksom maid Marian, sammanfördes dermed och såväl på theatern som i balladen upptogs till skriftefader åt fribytarne. Han är en af folket uppfattad bild af dessa plumpa, råa, okunniga, påkåttande prester, mot hvilka biskopen af Durham utfärdade stränga varningar, att de icke måtte slå sig till röfvarskarorna på "the border", och vanhelga religionen genom att i allehanda förvridna former administrera henne åt banditerne.[42] En sådan, förtäljer Stow, skall år 1417, i sällskap med andra förbrytare, föröfvat många röfverier i grefskaperna Surrey och Sussex och varit känd under namnet Tuck. När nu återbildningen af dessa slags andlige införes som en af hjeltarne i Robin Hood-sången, vittnar det att sångens religiösa ståndpunkt är mycket sjunken. De reformatoriska rörelserna i England ledde visserligen till blodiga och brännande förföljelser, men framkallade till en början ingen strid och icke heller den entusiasm, att sången af dem skulle vunnit något. De folkdikter reformationen frammanade äro otympliga apologier eller satirer, och på de gamla ämnena utöfvade hon intet inflytande. Från sången är den fromhet folkhjeltens tillföre ådagalade försvunnen, och den gamla afvogheten emot de andlige har iklädt sig formen af ett plump begabbande.

Sålunda neddrogs Robin Hood till en personage i folkfaren, eller förlorade sig i ett vulgärt och simpelt lefverne. Det var honom endast en ringa ersättning, att han å ena sidan, såsom vi sett, förflyttats till den romantiska kärlekens regioner, å den andra upptogs i konungens och de förnämes lustbarheter samt der förvandlades till en af de stående förklädnings, hvarunder syrpriser och nätta öfverraskningar bereddades de kunglige och de förnämne. En af tidens annalister, Hall, beskriver en sådan tillställning vid Henrik VIII:s hof, hvarvid personer utklädde till likhet med Robin Hood och hans män öfverraskade konungen och drottningen, då de voro på vägen till Shoters Hill samt tillstälde en målskjutning, hvilken mycket fagnade dem och deras följe, hvarefter de af det förklädda sällskapet inbjödos att deltaga i en måltid, som var anrättad i en närbelägen grotta. Det märkeliga är, att Robin

Hood i denna karakter åter upptagits som ämne af folksången. Liksom sägnerna om den högadeliga börden och den romantiska kärlekshandeln mellan carlen-fribytare och hans trogna tärna, ehuru ursprungligen icke folkets verk, af detta emottogs och besjögs, så besjunger folket sin gamle gunstling äfven såsom hjälte uti hoflustbarheter, i balladerna *Robin Hood and Queen Katherine* och *Robin Hoods chase*. Vid en målskjutningsfest håller drottningen vad med konungen om längsta skottet. Hon låter i hemlighet från Sherwood kalla fribytarne, hvilka vida öfverträffa konungens män. Detta lyckas en gång, men en annan gång blir konungen deröfver så vred, att han begynner förfölja de käcke bågskytterne. Han jagar dem från Sherwood till Yorkshire, derifrån till Newcastle och Carlisle, der de förföljde fatta det djerfva beslutet, att draga åter till London och genom drottningens medverkan vinna konungens tillgift.

Här anträffa vi således en erinring ur de äldre sångerna, inkastad uti den nya uppfattningen af folkhjeltens karakter. Äfven andra sådana fragmenter af det gamla idealet äro här och der förskingrade ibland sextonde seklets ballader. Berättelsen om konungen, som förklädd till munk besöker Sherwood, upprepar sig äfven i denna cykel; likaså sheriffens list, att vid en målskjutning söka fånga fribytarne. Little Johns tvist med höfdingen, då denne vandrar för att åhöra mässan i Nottingham, återfinnes i balladen *Robin Hood and Guy of Gisborne*, ehuru mycket omgestaltad, och hans puts med sheriffen, då han narrar denne till Sherwood, har legat som förebild för balladen om Robin Hood och krukmakaren; och sluteligen har berättelsen i *lityll Geste* om Robin Hoods ändalyckt i Kirkleys kloster utbildats till en ballad af samma innehåll. Men dessa gamla erinringar ligga förströdda bland ett öfvervägande antal nya händelser; för hvarje gång Robin Hood utgår på äfventyr, uppstår en tilldragelse, en ballad, af ungefär samma beskaffenhet som den om Robin Hood och tiggaren, hvilken kan tjena som typ för alla de sednare tilldiktningarna.

Sålunda upplöser sig folksången om Robin Hood; han förlorar sig i lyriska utgjutelser eller i tokroliga sceniska föreställningar, och der han fortlefver i sin ursprungliga form har han upptagit, å ena sidan ett grofkornigt lefverne, å den andra ett fremmande erotiskt element. Men äfven genom dessa spillror af den ursprungliga sägnen går ett ljud af den gamla grundtonen; ty hvar helst Robin Hood nämnes, klingar allid refrängen: "*Oh merry, merry England.*"

Fotnoterna:

[1] Dessa notiser äro hemtade ur: brochyren Evans' Music and Supper Rooms; Robert Bell, Ancient Poems, Ballade and Songs of The Peasantry of England, London 1857; samt Dissert. upon The Morris dance etc. hos Gutch, A lytell Geste of Robin Hoode, London 1857, vol. 1.

[2] Ofvanstående framställning är ur källor anf. af *Ritson*, Robin Hood, a Collection of ballads, poems and songs, London 1832; samt *Gutch*, anf. arb. passim.

[3] — — famosissimus ille sicarius *Robertus Hode et Littill Johanne*, cum corum complicitibus, etc. se *Gutch*, vol. 1 pag. 113. De foregående notiserna stå att ses hos *Ritson*, anf. arb. vol. 1. XLIX, samt Warton, History of English poetry, vol. 1, pag. 81.

[4] De quo eciam quedam commendabilia recitantur, sicut patuit in hoc, etc. Anekdoten hos Fordun finnes anf. af *Ritson* vol. 1 pag. LI, och återfinnes i balladen *Robin Hood and the Monke*, *Ritson*, vol. II, Appendix.

[5] Anf. arb. vol. 1 pag. VI & XV; notes A, B, C.

[6] Vol. 1 pag. 60.

[7] Se en artikel i Revue des deux Mondes för 1858, Historiens modernes de la France; Augustin Thierry, sa vie et ses oeuvres par Edmond de Guerle.

[8] Anföres nästan i sin helhet af Mr Gutch.

[9] Se brochyren, Evans' Music and Supper Rooms, pag. 34, jemte M. Étiennes uppsats, pag. 92.

[10] Tillvaron af ett sådant ställe bevisar Mr Spencer T. Hall, hvilken i åtskilliga arbeten med yttersta samvetsgranhet uppsamlat alla möjliga kvarlevande spår af Robin Hood och hans män I nejden af Barnesdale finnas sådana talrikt, både i namn, traditioner, grafvar, byggnader och relikier.

[11] Sådan är M. Thierrys uppfattning af Becketts historiska karakter, och det anstår oss knappast att betvifla dess riktighet; men vi måste dock, för att hafva fredadt samvete, tillägga att mästarens

bevisning här icke syntts oss tillfredsställande.

[12] VI hafva anlitat Mr J. A. Giles' öfversättning, tryckt i London 1849. De citerade ställena äro tagne pagg. 480 och 504. — Jfr Thierry, vol. II, pag. 237.

[13] Ibid. pag. 493 & 4.

[14] Item foris facit, a tempore quo utlagatus est caput gerit lupinum, ita ut impune ab omnibus interfici possit. Bracton, anf. af Ritson.

[15] Anföres af Ritson. pag. L.

[16] Ritson, pag. XLII.

[17] Lityll Geste, the seventh and eighth fytte.

[18] But alway went good Robyn
By halke and eke by hyll
And alway slewo the kynges dere,
And welt them at his wyll.

Halke återges af Ritson såväl som af rev. John Eagles (se hans version af the lityll Geste hos Gutch, vol. I, pag. 283) med haugh, d.ä. ängd vid en flod.

[19] Thierry, vol. IV, pag. 86.

[20] Dialogus de Scaccario. "Sic permixtae sunt nationes, ut vix discerni possit hodie (de liberis loqvor) quis Anglicus, quis Normannus sit genere, exceptis duntaxat ascriptitiis qui villani dicuntur." Anf. af Lingard, vol. II, pag. 77.

[21] Thierry, vol. II, pag. 270.

[22] Anf. ed. pag. 462.

[23] Anf. af Thierry, vol. II, pag. 237.

[24] Lincomt-green eller Lincum licht är den pitoreska kostym, hvori de äldsta skottska ballader, t.ex. the Outlaw Murray, kläda sina hjeltar; gamla franska fabliaux'er känna henne äfvenledes, så att man deraf kan sluta till dess ålder och utbredning.

[25] Bedes Ecclesiastical History pag. 217. — Jfr Percy, Reliques etc. vol. I, pag. LXII samt LXXI; samt Strutts framställning af anglosaxiska marginalmålningar, anförd af Sharon Turner, History of the Anglo-Saxon, book VII, chap. VII.

[26] I ett nyligen i svensk öfversättning utkommet arbete Språken, skaldekonsten och skalderna i Europa. — Se Sharon Turner, anf. arb. vol. III, book IX, chap. VI.

[27] Sharon Turner, anf. arb. och ställe.

[28] Be the luef, be the loht, sire Edward,
Thou shalt ride sporeless o' thy lyard
Al the ryhte way to Dovere-ward,
Shalt thou nerer more breke foreward;
Ant that reweth sore
Edward, thou dydest as a shreward,
Forsoke thyn emys lore.

Percy, Reliques, vol. II, pag. 3.

[29] Thierry, vol. IV, pag. 265.

[30] Af ceorl, hvilket vid eröfringon var namnet på den osjelfständiga landtbrukaren. Hvilket enormt framsteg, då folket nu redan kastat från sig denna sin egen karakter, såsom en benämning på en föraktlig, rå och lumpen man, en villanus! Folket talar nu om sin fordna ställning, ungefär som Normanderne vid eröfringen plägade tala.

[31] Detta är ett besynnerligt misstag af folksången, som väl bordt veta att denna gamla, af Romarne anlagda stora stråkväg gick mycket sydligare än Sherwood genom Northampton och Leicester-shire. Erming-street är vägen som här menas.

[32] Ecclesiastical History, pag. 95.

[33] Sharon Turner, *anf. arb.*, vol. III, book VII, chap. VIII & pass.

[34] Trystyl är ett oförklaradt attribut till detta i fribytarelifvet så betydelsefulla träd; sannolikare härledes det dock från trusty, då det innebure ett tacksamt erkännande af det skydd de fågelfrie under detsamma åtnjöto, än från franska ordet tortillè, till antydning att trädet var vridet af flere stammar, såsom det ock afbildas i manuskripternas marginalmålningar.

[35] En liten visa, som jublar öfver den vackra årstidens ankomst. Som bilaga till texten och som ett språkprof må den här hafva sin plats.

Sumer is i-cumen in,
Lhude sing cuccu:
Groweth sed and bloweth med,
And springeth the wde nu
Sing cuccu, cuccu.
Awe bleteth after lomb
After calue cu;
Bulluc sterteth, bucke verteth:
Murie sing cuccu;
Ne swik thu nauer nu;
Wel singes thu cuccu.

Warton, vol. I, pag. 30.

[36] Så öppnas första sången af the Lityll Geste:

Lytt and lysten, gentylnen,
That be of frebore blode;
I shal you tell of a good yeman,
His name was Robyn Hode.
— — — — —
Robin stode in Barnysdae,
And lened hym to a tree,
And by hym stode Lytell Johan,
A good yeman was he;
And also dyde good Scathelock
And Much the millers son; etc.

[37] Introductory remarks on the popular poetry uti Minstrelsy of the Scottish Border.

[38] Detta ämne, som i hundrade variationer ingår i den svenska folksången, återfinnes, såvidt vi känna, inom den engelska endast i den vackra balladen the Childe of Elle, hvilken åter tyckes vara af skottskt ursprung. Skulle väl detta ämne vandrat öfver Färöarne, samma väg som Sven i Rosemgård (vår finska Welisurmaaja och skottska Edward, Edward), från Skandinavien till England och så upptagits af Robin Hood-sången?

[39] Minstrelsy af the Scottish Border, Edinburgh, 1807, vol. III, pag. 208.

[40] Warton, vol. II, pag. 27 och Gutch, vol. I, pagg. 314 & 15.

[41] Af cordelier, namnet på tiggaremunkarne, eller, såsom Mr Ritson vill, af courtault, curtall dog, efter de stubbsvansade hundar hvarmed denne munk alltid är försedd. — Se om Frier Tuck hos Ritson, vol. I, pag. XXXI samt Gutch, vol. I, pag. 316.

[42] Jfr Notes to Ivanhoe by sir Walter Scott.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FOLKSÅNGERNA OM ROBIN HOOD: AKADEMISK AFHANDLING ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the

Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7

and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™ .

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work

on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.